

Ewaluacja zewnętrzna

realizacji

Lokalnej Strategii Rozwoju

Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania

„Ziemia Wieluńsko-Sieradzka”

Realizacja:

OMIKRON Mariusz Wachowicz

1. Wstęp

Ewaluacja i zasady jej prowadzenia w LGD wynikają z wytycznych nr 5/3/2017 i 10/1/2022 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Planowane cele, metody i narzędzia ewaluacyjne mieszczą się w zakresie wytyczonym przez Podręcznik Monitoringu i Ewaluacji Lokalnych Strategii Rozwoju z marca 2017 roku. Niemniej potrzeba ewaluacji wynika również z samego procesu realizacji Strategii oraz konieczności ciągłej dbałości o utrzymanie wysokiej jakości podejmowanych interwencji.

Zmiany społeczne i gospodarcze sprawiają, że konieczna jest analiza Strategii pod kątem jej aktualności, ale także sprawności i efektywności jej dotychczasowej realizacji oraz użyteczności podejmowanych działań i przyjmowanych rozwiązań. Rzetelne ocenienie Strategii na tym etapie wdrażania wymaga nie tylko przyjrzenia się uzyskanym efektom, ale także samemu procesowi, aby można było zidentyfikować elementy wymagające poprawy. Uzyskane wyniki zostaną uwzględnione przez LGD w kolejnym okresie programowania 2023-2027.

Niniejszy raport jest zwięźczeniem ewaluacji prowadzonej w LGD pomiędzy kwietniem, a listopadem 2022 roku. Jednak dane wykorzystane w raporcie pochodzą z różnych okresów od rozpoczęcia realizacji strategii w 2016 roku do 31 grudnia 2021. Oprócz danych z monitoringu prowadzonego systematycznie przez organy LGD, w planach komunikacji określone są konkretne działania mające na celu pozyskiwanie informacji oraz dzielenie się nimi z interesariuszami i ze społecznością. Działania te, szczególnie polegające na ankietowaniu odpowiednich grup respondentów, prowadzone były przez LGD systematycznie, według harmonogramu zapisanego w planie komunikacji.

Większość procesu zbierania danych potrzebnych do ewaluacji spoczywa na pracownikach Lokalnej Grupy Działania. Bez nich, ich systematycznej pracy i zaangażowania nie udało się zgromadzić materiału do napisania niniejszego dokumentu. Podziękowania należą się nie tylko Pani Prezes, pracownikom, i członkom Zarządu ale także zaangażowanym w wywiady członkom Rady, uczestnikom spotkań grupowych, wnioskodawcom i beneficjentom. Nie można zapomnieć również o szeregowych członkach Stowarzyszenia, sympatykach oraz wszystkich respondentach, którzy rzetelnie wypełniali ankiety.

2. Streszczenie najważniejszych wyników badania

- Na koniec 2021 roku na terenie LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” mieszkały 77 622 osoby. To o 2 115 mniej niż w roku 2015 (spadek o 2,6%). W badanym okresie w województwie łódzkim odnotowano ponad 3% spadek liczby mieszkańców.
- Średni odsetek osób w wieku produkcyjnym w % ludności dla badanego obszaru wynosi 60% i jest powyżej średniej dla województwa łódzkiego (58%). W latach 2015-2021 odnotowano ponad 2% spadek badanego wskaźnika.
- Średnia wartość wskaźnika obciążenia demograficznego – relatywna liczba osób najstarszych – na terenie LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” wynosi 18% i jest mniejsza od wartości dla województwa łódzkiego (21%). W latach 2015-2021 liczba seniorów wzrosła na badanym obszarze o 13,4%.
- W latach 2015-2020 gwałtownie spada liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej. Średnio na obszarze LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” w 2020 roku osób korzystających z takiej pomocy było średnio 409 na 10 tysięcy mieszkańców (w 2015 liczba ta wynosiła 754) - to ponad 45% spadek badanego wskaźnika.
- Na obszarze LGD rośnie liczba organizacji społecznych. Przeciętnie, w 2021 roku, na 10 tysięcy mieszkańców zarejestrowano 38 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych; to więcej niż w województwie łódzkim (37 organizacji na 10 tysięcy mieszkańców).
- Na obszarze funkcjonowania LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” w latach 2015-2021 liczba osób bezrobotnych spadła o ponad połowę. W 2021 roku zarejestrowano średnio 168 osób bez pracy; w sumie było ich 1684, z czego 45% to mężczyźni, a 55% to kobiety.
- Większość mieszkańców (58%) uważa, że gmina, w której żyją jest miejscem, gdzie mogą realizować swoje podstawowe potrzeby, z czego co piąta osoba zdecydowanie zgadza się z tym stwierdzeniem. Przeciwnego zdania jest 17% ankietowanych.
- Najwyższe oceny spośród różnych obszarów gminy otrzymały od mieszkańców: infrastruktura oraz oferta sportowa i rekreacyjna, tożsamość mieszkańców z regionem oraz infrastruktura drogowa. W większości obszarów ankietowani przyznali jednak oceny przeciętne.
- Mieszkańcy są zaangażowani w życie gminy; potrafią wskazać najważniejsze atrakcje turystyczne w okolicy, uczestniczą w kulturalnych, rekreacyjno-sportowych wydarzeniach oraz znają najważniejsze fakty historyczne dotyczące ich miejscowości.
- Gdyby mieszkańcy LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” mieli możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie, w pierwszej kolejności przeznaczyliby je na infrastrukturę drogową, następnie na infrastrukturę i ofertę sportową i rekreacyjną oraz na zwiększenie liczby miejsc pracy poza rolnictwem.
- Biuro i pracownicy LGD zostali ocenieni bardzo wysoko. Najbardziej doceniono fakt, że łatwo jest umówić się na spotkanie z pracownikami Biura, a godziny pracy Biura są dogodnie dla klientów. Badani uważają, że odpowiedzi na wiele pytań można uzyskać poprzez kontakt telefoniczny, a strona internetowa zawiera aktualne informacje.

Według ankietowanych pracownicy są uprzejmi, mają wiedzę odpowiednią do wykonywanej pracy i z zaangażowaniem wywiązują się ze swoich obowiązków.

- Zdecydowana większość ankietowanych twierdzi, że nabory wniosków ogłaszane przez LGD odpowiadały na potrzeby mieszkańców, z czego prawie co czwarty badany uważa, że wpisywały się one w ich potrzeby idealnie. Respondenci uważają, że realizowane w LGD nabory wniosków pomogły w rozwiązywaniu problemów społecznych.
- Wnioskodawcy i beneficjenci zgodnie twierdzą, że środki przeznaczone na realizację LSR zostały wydatkowane z korzyścią dla społeczności.
- Procedury naboru, wyboru oraz realizacji projektów w ramach PROW są przyjazne dla ponad 84% odpowiadających.

1.	Wstęp	2
2.	Streszczenie najważniejszych wyników badania.....	3
3.	Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.....	6
3.1.	Cel główny i cele szczegółowe badania	6
3.2.	Zakres przedmiotowy badania.....	6
3.3.	Kryteria ewaluacyjne.....	6
3.4.	Pytania badawcze	7
4.	Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania.....	9
5.	Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.....	14
5.1.	Charakterystyka obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju.....	14
5.2.	Opinie i potrzeby mieszkańców obszaru Lokalnej Strategii Rozwoju.....	21
5.3.	Funkcjonowanie LGD	28
5.4.	Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju	39
6.	Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze	43
7.	Podsumowanie, wnioski i rekomendacje.....	48
8.	Spis tabel i wykresów	50
9.	Aneksy tworzone w toku realizacji badania	52
9.1.	Scenariusz wywiadu pogłębionego z wnioskodawcami/beneficjentami:	52
9.2.	Scenariusz wywiadu pogłębionego z przedstawicielami gmin:	52
9.3.	Ankieta kierowana do wnioskodawców, beneficjentów i członków LGD	53
9.4.	Ankieta kierowana do mieszkańców obszaru LGD	58
9.5.	Scenariusz zogniskowanego wywiadu grupowego.....	67

3. Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.

3.1. Cel główny i cele szczegółowe badania

Celem głównym badania jest przeprowadzenie ewaluacji zewnętrznej funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania oraz realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność.

Cele szczegółowe:

- Wypełnienie obowiązku przeprowadzenia ewaluacji zewnętrznej (zgodnie z Wytycznymi 5/3/2017 i 10/1/2022 MRiRW).
- Uzyskanie użytecznych informacji na temat wdrożenia LSR.
- Opracowanie rekomendacji oraz planu ich wdrożenia.
- Wykorzystanie wyników badań społecznych we wstępnej konceptualizacji kolejnej LSR

3.2. Zakres przedmiotowy badania

Realizacja LSR: stopień realizacji celów i wskaźników, stopień realizacji wybranych operacji, wykorzystania budżetu, jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur, oddziaływanie realizacji LSR na rozwój lokalny, bariery realizacji LSR, jakość procesu partycypacji, operacji i procedur.

Działalność biura: efektywność pracy biura i organów LGD, ocena przebiegu konkursów, ocena sposobu przepływu informacji, efektywność promocji i aktywizacji lokalnej społeczności, innowacyjność, proces rozwoju pracowników, efektywność animacji i doradztwa, ochrona danych osobowych, jakość procesu archiwizacji i monitoringu.

Funkcjonowanie partnerstwa: jakość podejmowanych uchwał, skuteczność nadzoru nad biurem LGD, jakość reakcji na zmieniające się warunki, umiejętność współpracy i atmosfera pracy, skuteczność działań strategicznych, jakość współpracy regionalnej i ponadregionalnej, jakość relacji z otoczeniem i promocji.

3.3. Kryteria ewaluacyjne

Kryteria ewaluacyjne stosowane w badaniach to: **skuteczności** bezpośrednio pozwalająca ocenić, na ile efektywne są działania w zakresie osiągnięcia celów określonych w dokumentach programowych oraz jak skuteczna jest działalność biura LGD. Z kryterium skuteczności powiązane jest również kryterium **użyteczności**, które rozumiane jest, jako kryterium pozwalające ocenić stopień zaspokojenia istotnych potrzeb grup docelowych lub przyczynienia się do rozwiązania problemów, niezależnie od tego, czy były one zasygnalizowane przez cele interwencji. Zastosowane będzie także kryterium **trwałości**.

Trwałość – w przypadku tego badania – pozwoli ocenić, w jakim stopniu pozytywne efekty zrealizowanych interwencji (na poziomie celów) mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego, a także czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tych projektów na proces rozwoju społeczności lokalnej w dłuższym okresie.

3.4. Pytania badawcze

Zgodnie z wytycznymi nr 5/3/2017 i 10/1/2022 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi opracowane zostały odpowiedzi na poniższe pytania badawcze zgrupowane w kategorii analityczne:

Ocena wpływu na główny cel LSR (jeśli inny niż obszary poniżej)

- Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?

Ocena wpływu na kapitał społeczny

- Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
- W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?

Przedsiębiorczość

- W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
- Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?

Turystyka i dziedzictwo kulturowe

- W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
- W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?

Grupy defaworyzowane

- Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
- Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
- Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?

Innowacyjność

- W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?
- Jakie można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?

Projekty współpracy

- Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy?
- Jaką formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?

Ocena funkcjonowania LGD

- Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR?
- Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
- Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?

Ocena procesu wdrażania

- Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem?
- Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów?
- Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)?
- Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?

Wartość dodana podejścia LEADER

- Czy działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy różnymi aktorami, budowanie powiązań między nimi i sieciowanie?
- Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany?
- Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia?
- Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR?

Dodatkowe pytania badawcze:

- Jak układała się współpraca z Samorządem Województwa?
- Jaka jest jakość i znaczenie funkcjonowania wojewódzkiej sieci LGD?

4. Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania

Przeprowadzenie badania wymagało zebrania informacji pochodzących z szeregu rozproszonych źródeł, dokonania ich analizy, a następnie wypracowania rekomendacji na poziomie eksperckim. Implikuje to konieczność zastosowania w badaniu szerokiego instrumentarium metod i technik badawczych, dzięki którym możliwe było zgromadzenie kompletnego i wiarygodnego materiału badawczego dotyczącego efektów realizacji LSR. W związku z powyższym, zaplanowano realizację badania z wykorzystaniem koncepcji **triangulacji** metodologicznej.

Triangulacja to zróżnicowanie źródeł danych, metod badawczych i perspektyw badawczych, dzięki któremu możliwe jest zgromadzenie wszechstronnego materiału badawczego i poddanie go kompleksowej analizie i ocenie. Triangulacja została zastosowana odnośnie do:

- źródeł danych: przeanalizowane zostały zarówno dokumenty zastane różnego typu, jak i dane pochodzące ze wcześniejszych badań; zostały one uzupełnione danymi pierwotnymi;
- metod badawczych: łączenie różnych metod badawczych w badaniu tych samych zagadnień, co pozwoliło na uchwycenie różnych aspektów badanego przedmiotu; podejście to pozwoliło też wykorzystać mocne strony każdej metody przy wzajemnej ograniczeniu ich słabości;
- perspektyw badawczych: ewaluacja została przeprowadzona przez pracowników biura LGD oraz przez zewnętrznych doświadczonych badaczy, co pozwoliło uzyskać bogatszy i bardziej wiarygodny obraz badanych zagadnień.

Poza tym zastosowany został partycypacyjny model badania, którego ideą jest jak najszersze zaangażowanie społeczności, zarówno na etapie przygotowania badania, jego realizacji, jak i wnioskowania i rekomendacji.

W odniesieniu do zakresu przedmiotowego i podmiotowego badania niezbędne było zastosowanie holistycznego podejścia do metod i technik badawczych. W każdym z zamierzeń badawczych: realizacji strategii, działaniu LGD oraz funkcjonowaniu biura zastosowane zostały cztery metody lub techniki badawcze:

Badanie źródeł zastanych (desk research)

To metoda zbierania, analizy i interpretacji danych wytworzonych niezależnie od działań badawczych prowadzonych w czasie ewaluacji. Często nazywa się ją analizą danych wtórnych. Dane te można podzielić na wewnętrzne i zewnętrzne. Pierwsze z nich znaleźć można w dokumentacji własnej instytucji. Nie zawsze odpowiadają bezpośrednio na pytania badawcze ale w znaczącym zakresie pozwalają na poznanie kontekstu funkcjonowania LGD.

Z kolei dane zewnętrzne, dane wtórne to efekty działalności innych instytucji w dziedzinie pozyskiwania informacji. Dzięki rozwojowi Internetu dostęp do tych zasobów jest obecnie

niezwykle łatwy i trudności należy szukać nie w ilości danych, ale ich segregacji. Potrzebne informacje można pozyskiwać od instytucji państwowych powołanych do zbierania informacji. Serwis internetowy GUS zawiera nieprzebrane ilości danych o funkcjonowaniu gospodarki, instytucji, firm i organizacji. **Bank Danych Lokalnych**, który jest największym w Polsce uporządkowanym zbiorem informacji o sytuacji społeczno-gospodarczej, demograficznej, społecznej oraz stanie środowiska, opisującym województwa, powiaty oraz gminy jako podmioty systemu organizacji społecznej i administracyjnej państwa, a także regiony i podregiony stanowiące elementy nomenklatury jednostek terytorialnych. Jednakże w wielu przypadkach dane ze źródeł zastanych są niewystarczające, zbyt powierzchowne, zbyt ogólne lub nieaktualne, by na nich poprzestać, dlatego zwykle potrzebne są działania dla pozyskania danych pierwotnych.

Źródła danych zastanych wykorzystywanych w ewaluacji LGD

- dane statystyczne
- dane urzędowe
- dane gromadzone na portalach społecznościowych
- dane zastane w Lokalnej Grupie Działania
- dane ankiet doradztwa i ankiet oceny szkolenia
- dane realizacji planu komunikacji
- dane z ankiet zadowolenia mieszkańców, rozpoznawalności LGD i funkcjonowania LGD systematycznie gromadzone przez biuro LGD

Ankiety metodą CAWI

Najpopularniejszą metodą pozyskiwania danych pierwotnych są badania kwestionariuszowe. Polegają one na zadawaniu pytań pojedynczym osobom, ale w perspektywie zainteresowań znajdują się zagregowane dane ogólne dla wszystkich badanych. Pierwszym etapem tego typu badań jest sformułowanie pytań. Proces ten polega na postawieniu pytań ogólnych, zazwyczaj na etapie konceptualizacji badań. Z nich z kolei wyprowadzamy pytania szczegółowe. Odbywa się to poprzez identyfikację wskaźników, które będą nas informować o występowaniu i nasileniu zjawiska. W przypadku ewaluacji zewnętrznej prowadzonej zgodnie z wytycznymi MRiRW nr 5/3/2017 i 10/1/2022 zakres pytań został wstępnie określony w załącznikach do podręcznika ewaluacji. Niemniej z uwagi na pewne niedociągnięcia dokumentu część pytań została poprawiona i zmodyfikowana. Ponadto jak wskazano we wstępie Podręcznika ma on charakter pomocniczy nie obowiązkowy w stosunku do Wytycznych MRiRW.

Badania ankietowe były prowadzone techniką CAWI (Computer Assisted Web Interview). To badanie ankietowe przeprowadzane w Internecie. Opracowane narzędzie badawcze (kwestionariusz ankiety) wprowadzane jest do komputera w formie umożliwiającej wypełnienie ankiety na stronie internetowej użytkownika. Badania tego typu są stosunkowo tanie, nie wymagają również zaangażowania wielu realizatorów. Współczesne narzędzia umożliwiają tworzenie skomplikowanych i atrakcyjnych ankiet. Można dopasować je w

wymiarze graficznym i estetycznym. Dobór próby jest możliwy dwiema metodami. Ankiety można wysłać pod określone adresy mailowe, co w pewnym stopniu jest odpowiednikiem ankiety pocztowej wraz z jej zaletami i wadami. Innym sposobem jest zamieszczenie jej na stronie internetowej lub jako „wyskakujące okienko”. Metoda ta uniemożliwia kontrolę nad doбором próby, który jest faktycznie doбором przypadkowym, dodatkowo obarczonym błędem struktury społecznej i demograficznej użytkowników Internetu.

W badaniach ewaluacyjnych zastosowano obydwie techniki w zależności od badanych grup.

- Grupa nr 1: wnioskodawcy i beneficjenci.

Z tego względu, że dostępne są dane kontaktowe do tych osób możliwe było wykorzystanie aplikacji wysyłającej unikalne linki do ankiety internetowej na zdefiniowane wcześniej adresy mailowe. W tym przypadku nie obliczano minimalnej liczebności próby gdyż traktowano to badanie jako masowe, z założeniem przebadania całej populacji.

łącznie przebadano 140 osób.

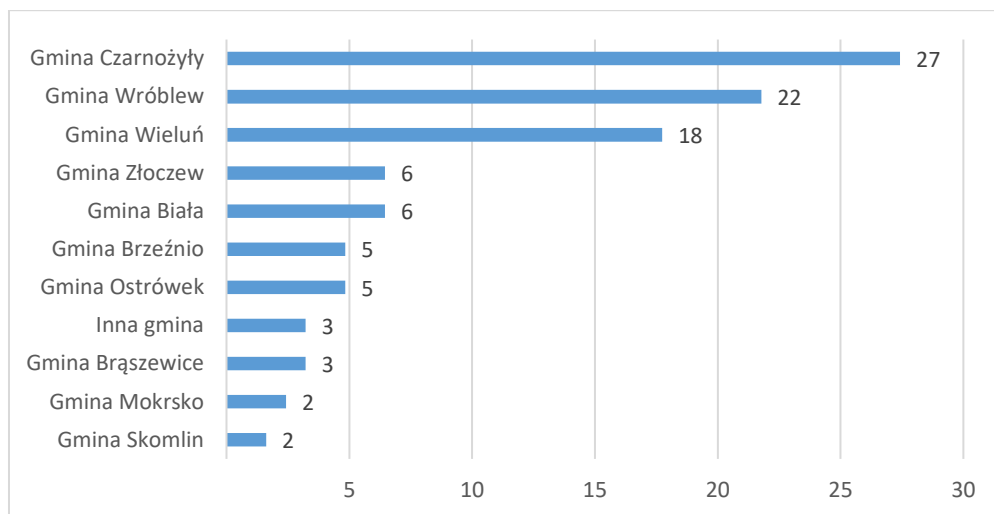
- Grupa nr 2: mieszkańcy obszaru LSR.

Pozyskanie opinii reprezentatywnej grupy mieszkańców nie jest możliwe w ramach zasobów, którymi dysponuje Zleceniodawca, dlatego opracowano procedurę zbliżoną do takiej, która pozwoli na identyfikację podglądów i opinii mieszkańców poszczególnych gmin wchodzących w skład Partnerstwa.

Linki do ankiet zostały rozesłane (przy wsparciu pracowników Biura LGD) do gmin partnerskich z prośbą o wstawienie linku na stronę internetową gminy. Dzięki temu zabiegowi pozyskane zostały dane z poszczególnych gmin odpowiadających obszarowi LSR.

łącznie przeprowadzono 191 ankiet.

Wykres 1. Procent ankiet z poszczególnych gmin

Źródło: badania własne

Wywiady pogłębione (IDI i TDI)

To technika badań jakościowych, w której badacz prowadzi rozmowę z respondentem. Nie jest to jednak zwykła rozmowa, ale opiera się ona na przygotowanym wcześniej scenariuszu. Dokument ten nie musi zawierać konkretnych pytań, lecz wytyczne, jakie tematy rozmowy należy podjąć. Wywiad ma strukturę swobodną, mniejsze znaczenie ma kolejność zadawanych pytań a większe uzyskanie określonych informacji. Tematy są eksplorowane bardzo dogłębnie, prowadzący wywiad dopytuje i stara się zrozumieć, nie tylko fakty, ale motywy zachowania badanego. Zasadniczą rolę w badaniu odgrywają umiejętności i doświadczenie osoby prowadzącej wywiad. Ponieważ wywiady pogłębione są rozmową sam na sam z respondentem, prowadzący musi zdobyć jego zaufanie, by uzyskać czasami bardzo osobiste informacje. Wywiady indywidualne stosuje się gdy zachodzi potrzeba eksploracji pola zainteresowań, przygotowania do konstruowania narzędzi jakościowych lub do interpretacji trudnych do wyjaśnienia wyników badań ilościowych. Wywiady prowadzone były metodą TDI (telefoniczny wywiad pogłębiony) przede wszystkim ze względu na oczekiwania respondentów oraz krótki czas na realizację tego zadania.

Wywiady prowadzono z następującymi osobami:

- 2 wywiady z członkami Rady
- 3 wywiady z wnioskodawcami realizującymi projekty
- 3 wywiady z wnioskodawcami, których projekty nie są realizowane
- Wywiad z Kierownikiem Biura
- Wywiady z przedstawicielami gmin (po 1 z gminy)

Zogniskowany Wywiad Grupowy (FGI fokus)

Tym różni się od wywiadu indywidualnego, że prowadzący badanie, nazywany moderatorem, przepytuje jednocześnie grupę kilku osób. Zazwyczaj grupy fokusowe mają liczebność od 8 do 12 osób, lecz w specyficznych przypadkach może być ich mniej lub więcej. Ważną cechą grupy jest jej homogeniczność - powinno się unikać zróżnicowania grup ze względu na płeć, wiek, status społeczny czy różnice intelektualne. Wynika to z zasadniczego celu prowadzenia badań tą metodą, czyli wewnętrznej dyskusji grupowej i interakcji w grupie. Dzięki tej metodzie można w tym samym czasie zdobyć informacje od kilku osób, pogłębiając ją dodatkowo o spostrzeżenia dotyczące dyskusji pomiędzy uczestnikami.

Wywiady tą metodą charakteryzują się większym skomplikowaniem organizacyjnym. Wymagane jest zebranie odpowiedniej grupy osób w jednym miejscu o jednym czasie. Często na spotkanie zaprasza się więcej osób i prowadzi się selekcję tych, którzy lepiej pasują do profilu grupy i dają większą rękomię udzielania informacji i wymiany zdań. Wywiady grupowe, z uwagi na dyskusję wielu osób, muszą być rejestrowane co umożliwi późniejsze zidentyfikowanie, jak kształtowała się rozmowa, która osoba wypowiadała dane poglądy i jak te poglądy zmieniały się w trakcie dyskusji. Zogniskowane wywiady grupowe realizuje się w specjalnych pomieszczeniach zwanych fokusowniami, które są wyposażone w weneckie lustra umożliwiające zleceniodawcy obserwację wywiadu. W miejscowościach, gdzie nie ma fokusowni stosuje się technikę wywiadów naturalnych.

Wywiad prowadzono w grupie pracowników biura LGD, członków Zarządu, członków Rady wnioskodawców oraz członków Partnerstwa.

Zogniskowany wywiad grupowy (FGI) prowadzony w ramach ewaluacji pozwala pozyskać informacje w skumulowany sposób. Dodatkowo wartość pozyskanych informacji wzmocniona jest poprzez odpowiednie wykorzystanie procesów grupowych.

5. Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.

5.1. Charakterystyka obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju

Na koniec 2021 roku na terenie LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” mieszkało 77 622 osób. To o 2115 mniej niż w roku 2015 (spadek o 2,6%). W badanym okresie w województwie łódzkim odnotowano większy niż na obszarze funkcjonowania LGD - ponad 3% - spadek liczby mieszkańców. Poza jednym regionem, mianowicie gminą Brzeźnio, w której liczba ludności w latach 2015-2021 wzrosła o 0,5%, we wszystkich pozostałych obserwuje się spadek badanego wskaźnika; największy - w gminach Skomlin oraz Wielun (ok. -4%). Najmniej ludności ubyło natomiast w gminach Czarnożyły (-0,8%), Wróblew (-1,5%) oraz Brąszewice (-1,8%).

Tabela 1. Ludność ogółem

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo łódzkie	2493603	2485323	2476315	2466322	2454779	2437970	2416902
Biała	5521	5513	5512	5484	5440	5396	5390
Brąszewice	4524	4531	4530	4532	4471	4466	4443
Brzeźnio	6357	6336	6362	6350	6384	6379	6392
Czarnożyły	4544	4560	4535	4520	4523	4489	4506
Mokrsko	5437	5428	5399	5410	5401	5359	5283
Ostrówek	4543	4563	4533	4522	4481	4473	4445
Skomlin	3394	3373	3354	3322	3319	3267	3260
Wieluń	32080	32008	31849	31649	31456	31137	30832
Wróblew	6110	6139	6113	6096	6054	6063	6021
Złoczew	7227	7222	7189	7219	7164	7131	7050
Suma dla gmin LGD	79737	79673	79376	79104	78693	78160	77622

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych (dostęp: 30.09.2022)

Dane umieszczone w tabeli poniżej przedstawiają różnice między napływem a odpływem ludności na terenach oddziaływania LGD “Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” w latach 2016-2021. Średnia sald dla badanego obszaru wyniosła w 2021 roku -15, natomiast dla województwa łódzkiego wartość badanego wskaźnika odnotowano na poziomie -2143. Warto zauważyć, że w połowie gmin LGD saldo migracji ludności w ruchu wewnętrznym i zewnętrznym było ujemne, a w połowie dodatnie; największe ujemne saldo zaobserwowano w gminie Wieluń (-142), natomiast największe dodatnie - w gminie Brzeźnio (35).

Tabela 2. Saldo migracji w ruch wewnętrznym i zewnętrznym

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo łódzkie	b.d.	-1417	-1789	-1859	-2510	-1672	-2143

Biała	b.d.	-11	-7	-22	-17	-22	4
Brąszewice	b.d.	-8	-18	-10	-31	-21	-19
Brzeźnio	b.d.	-2	-3	-7	39	4	35
Czarnożyły	b.d.	12	-5	-14	24	4	7
Mokrsko	b.d.	6	-14	13	-27	1	-29
Ostrówek	b.d.	21	17	18	-9	7	22
Skomlin	b.d.	-20	-8	-22	-3	-7	-8
Wieluń	b.d.	-109	-76	-152	-105	-110	-142
Wróblew	b.d.	20	-13	2	-17	11	2
Złoczew	b.d.	-29	-32	10	-50	-30	-20
Średnia dla gmin LGD	b.d.	-12	-16	-18	-20	-16	-15

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych (dostęp: 30.09.2022)

Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem na terenie funkcjonowania LGD zmniejsza się. W latach 2015-2021 odnotowano ponad 2% spadek badanego wskaźnika. Na tle województwa łódzkiego, dla którego średni odsetek osób w wieku produkcyjnym w % ludności wynosi 58%, gminy obszaru LGD przyjmują większą wartość, równą 60%. Najwyższy odsetek omawianego wskaźnika (62%) odnotowano w gminie Brąszewice, natomiast najniższy (58%) - w gminie Wieluń. Warto zaznaczyć, że we wspomnianej gminie Brąszewice, odsetek osób w wieku produkcyjnym utrzymuje się w latach 2015-2021 na takim samym poziomie.

Tabela 3. Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo łódzkie	61	61	60	59	59	58	58
Biała	62	61	62	61	61	61	60
Brąszewice	62	62	62	62	62	62	62
Brzeźnio	61	61	61	61	61	61	60
Czarnożyły	61	61	61	61	61	60	60
Mokrsko	61	61	61	61	60	60	60
Ostrówek	62	62	62	62	61	61	61
Skomlin	62	62	62	61	61	61	61
Wieluń	62	62	61	60	60	59	58
Wróblew	62	61	62	61	61	60	60
Złoczew	63	62	62	61	61	61	60
Średnia dla gmin LGD	62	62	61	61	61	61	60

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych (dostęp: 30.09.2022)

Wskaźnik obciążenia demograficznego, czyli stosunek liczby dzieci i osób w starszym wieku (65 i więcej lat) do liczby osób znajdujących się w przedziale wiekowym 15-64, na terenie

oddziaływania LGD rośnie - średnio o 13,4% w latach 2015-2021. Najszybciej osób z taką metryką przybywa w gminie Wieluń (27,9%), gdzie odsetek seniorów wyniósł w 2021 roku 21 (wartość taka sama jak dla województwa łódzkiego), natomiast najwolniej – w gminie Brąszewice, w której wskaźnik ten utrzymuje się w badanym okresie na niezmiennym poziomie, równym 17.

Tabela 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo łódzkie	18	18	19	20	20	21	21
Biała	17	17	17	18	18	18	18
Brąszewice	15	15	15	15	15	15	15
Brzeźnio	17	17	17	17	17	18	18
Czarnożyły	16	17	17	17	18	18	18
Mokrsko	16	16	16	16	17	17	17
Ostrówek	16	16	17	18	18	18	19
Skomlin	14	15	15	15	16	16	17
Wieluń	17	17	18	19	20	20	21
Wróblew	17	17	17	18	18	19	20
Złoczew	15	15	16	16	17	17	18
Średnia dla gmin LGD	16	16	16	17	17	18	18

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych (dostęp: 30.09.2022)

W latach 2015-2020 na terenie funkcjonowania LGD "Ziemia Wieluńsko-Sieradzka" wyraźnie spada liczba beneficjentów pomocy społecznej. Przeciętnie, na badanym obszarze zmniejszyła się ona o ponad 45%; to podobnie, jak w województwie łódzkim. Średnio, w 2020 roku było takich osób 409. Największy spadek omawianego wskaźnika zanotowano w gminach Wróblew i Złoczew (ok. 64%), natomiast najmniejszy – w gminie Ostrówek (20,3%); jest to jednocześnie region, w którym w 2020 roku zarejestrowano najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej na 10 tysięcy mieszkańców - 787. Gminy Mokrsko oraz Czarnożyły to natomiast regiony, które charakteryzują się najmniejszą liczbą beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej.

Tabela 6. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo łódzkie	704	639	563	533	452	398	b.d.
Biała	692	554	625	574	455	413	b.d.
Brąszewice	1187	1135	1022	937	785	591	b.d.
Brzeźnio	1021	920	879	742	735	661	b.d.

Czarnożyły	447	409	361	285	228	195	b.d.
Mokrsko	422	252	294	374	191	187	b.d.
Ostrówek	988	916	838	741	796	787	b.d.
Skomlin	866	711	594	545	508	457	b.d.
Wieluń	463	430	389	345	323	272	b.d.
Wróblew	579	475	334	285	231	210	b.d.
Złoczew	879	735	570	497	412	321	b.d.
Średnia dla gmin LGD	754	654	591	533	466	409	b.d.

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych (dostęp: 30.09.2022)

Liczba podmiotów gospodarki narodowej w gminach objętych oddziaływaniem LGD "Ziemia Wieluńsko-Sieradzka" rośnie w latach 2015-2021. Przeciętnie, w badanym okresie odnotowano blisko 20% wzrost tego wskaźnika, który utrzymuje się na wyższym, niż wojewódzki, poziomie, równym 11,6%. Gminy, które wyróżniają się na tle pozostałych pod względem wzrostu liczby podmiotów to Ostrówek (37,5%) oraz Skomlin (33,7%). Ta ostatnia to jednocześnie gmina, w której jest ich najmniej – 223. Od lat prym w tej kwestii wiodzie gmina Wieluń, w której na 2021 rok odnotowano aż 3856 podmiotów gospodarki narodowej. W ciągu 6 lat najmniej podmiotów przybyło w gminie Wróblew (6,8%).

Tabela 7. Podmioty gospodarki narodowej ogółem

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo łódzkie	241462	243280	245855	247502	254322	261498	269581
Biała	341	363	366	370	400	422	436
Brąszewice	280	283	289	297	309	313	329
Brzeźnio	430	434	448	450	482	519	541
Czarnożyły	292	305	320	327	325	332	332
Mokrsko	293	302	321	336	353	386	403
Ostrówek	243	253	256	264	292	302	325
Skomlin	187	193	191	191	198	204	223
Wieluń	3610	3668	3663	3667	3723	3777	3856
Wróblew	317	326	335	330	352	370	381
Złoczew	482	485	523	548	554	572	578
Średnia dla gmin LGD	648	661	671	678	699	720	740

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych (dostęp: 30.09.2022)

Na badanym obszarze, w systemie REGON rejestruje się coraz więcej podmiotów. Średnio, na 10 tysięcy mieszkańców, było ich w roku 2021 801 – o 23,4% więcej niż w 2015 (649). Mniejszym postępowaniem, w tej kwestii, cechuje się województwo łódzkie, w którym odnotowano

15,2% wzrost badanego wskaźnika. Regiony, w których osób fizycznych, prawnych oraz prowadzących działalność rolniczą przybyło najwięcej to gminy Mokrsko (41,5%), Ostrówek (36,6%) oraz Biała (30,9%), natomiast najmniej – w gminie Wieluń (11,2%); to jednocześnie region, który odznacza się największą liczbą tych podmiotów - 1251 na 10 tysięcy ludności.

Tabela 8. Podmioty wpisane do REGON na 10 tys. ludności

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo łódzkie	968	979	993	1004	1036	1073	1115
Biała	618	658	664	675	735	782	809
Brąszewice	619	625	638	655	691	701	740
Brzeźnio	676	685	704	709	755	814	846
Czarnożyły	643	669	706	723	719	740	737
Mokrsko	539	556	595	621	654	720	763
Ostrówek	535	554	565	584	652	675	731
Skomlin	551	572	569	575	597	624	684
Wieluń	1125	1146	1150	1159	1184	1213	1251
Wróblew	519	531	548	541	581	610	633
Złoczew	667	672	728	759	773	802	820
Średnia dla gmin LGD	649	667	687	700	734	768	801

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych (dostęp: 30.09.2022)

Jeśli chodzi o sytuację nowo zarejestrowanych podmiotów na terenie funkcjonowania LGD "Ziemia Wieluńsko-Sieradzka", trzeba zaznaczyć, że jest ona wewnętrznie bardzo zróżnicowana; w latach 2015-2021 przybyło ich średnio 28%, co jednak nie odzwierciedla stanu faktycznego zaobserwowanego w poszczególnych regionach; podczas gdy największy wzrost omawianego wskaźnika w badanym okresie odnotowano w gminie Skomlin - aż 70,4%, w gminie Wieluń był on na poziomie dziesięciokrotnie mniejszym (7,3%). Niewiele większym przyrostem może pochwalić się województwo łódzkie (9%). Ponadto, w - jako jedynej - gminie Czarnożyły odnotowano 16,4% spadek liczby nowo zarejestrowanych podmiotów; jest to jednocześnie region, w którym w 2021 roku takich podmiotów było najmniej (66 na 10 tysięcy ludności w wieku produkcyjnym); najwięcej takowych odnotowano natomiast w gminie Wieluń (133 na 10 tysięcy ludności w wieku produkcyjnym), a średnio na terenie gmin LGD – 107.

Tabela 9. Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo łódzkie	133	135	137	148	149	129	145

Biała	80	124	106	122	135	122	117
Brąszewice	79	89	89	92	108	79	98
Brzeźnio	101	93	88	109	127	116	117
Czarnożyły	79	90	116	94	80	63	66
Mokrsko	73	75	115	116	120	121	113
Ostrówek	82	88	89	101	157	81	122
Skomlin	71	95	111	74	93	80	121
Wieluń	124	153	117	140	129	118	133
Wróblew	74	77	80	80	144	91	86
Złoczew	75	100	119	143	117	102	101
Średnia dla gmin LGD	84	98	103	107	121	97	107

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych (dostęp: 30.09.2022)

Jednym z filarów, na którym budowany jest kapitał społeczny są fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne. Dla LGD "Ziemia Wieluńsko-Sieradzka" średnia liczba takich organizacji na 10 tysięcy mieszkańców wyniosła w 2021 roku 38; to 11,7% wzrost w porównaniu z rokiem 2015, w którym odnotowano ich 34. Jeśli chodzi o regiony, w których fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przybyło w badanym okresie najwięcej, będą to z pewnością gminy Ostrówek (30,3%), Mokrsko (21,6%) oraz Złoczew (20,7%); dwie pierwsze to jednocześnie gminy, które, poza gminą Wróblew (47), mogą pochwalić się największą liczbą takich organizacji – kolejno 43 i 45 na 10 tysięcy mieszkańców; najmniej jest ich natomiast w gminie Biała (26).

Tabela 10. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo łódzkie	33	35	36	34	35	36	37
Biała	24	24	24	24	26	26	26
Brąszewice	40	40	42	38	38	40	41
Brzeźnio	33	33	33	35	34	34	34
Czarnożyły	33	33	35	33	33	36	36
Mokrsko	37	39	41	43	44	43	45
Ostrówek	33	33	35	33	36	38	43
Skomlin	29	30	30	30	30	31	34
Wieluń	35	37	38	37	37	37	39
Wróblew	47	47	47	44	45	45	47
Złoczew	29	29	29	29	29	34	35
Średnia dla gmin LGD	34	35	35	35	35	36	38

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych (dostęp: 30.09.2022)

Na terenie LGD "Ziemia Wieluńsko-Sieradzka" spada liczba osób bez pracy. W ciągu 6 lat zmniejszyła się ona o ponad połowę. Na tle województwa łódzkiego (-44,4%) jest to większa wartość. Największy spadek badanego wskaźnika odnotowano w gminach Brzeźnio (62,7%), Złoczew (-58,8%) oraz Wróblew (58,1%). Najmniej bezrobotnych zarejestrowano w 2021 roku w gminie Skomlin (78), natomiast najwięcej - w gminie Wieluń (801). W sumie, osób bez pracy było w 2021 roku 1684 - z czego 45% to mężczyźni, a 55% - kobiety.

Tabela 12. Bezrobotni zarejestrowani ogółem

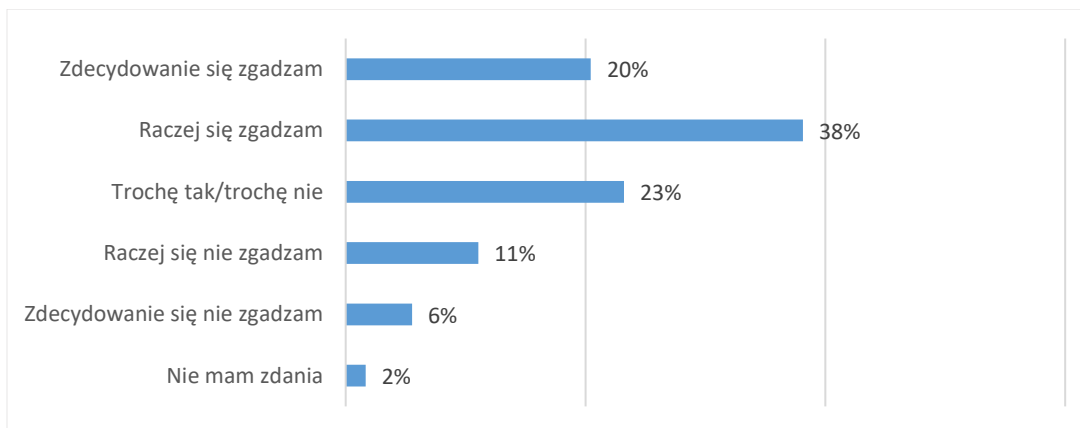
Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo łódzkie	109510	91041	72662	66036	58722	67812	60902
Biała	175	158	137	150	119	123	84
Brąszewice	168	149	105	109	76	88	93
Brzeźnio	247	199	144	145	149	136	92
Czarnożyły	172	144	123	106	106	93	89
Mokrsko	192	157	113	108	112	118	84
Ostrówek	186	176	139	115	106	123	105
Skomlin	135	125	113	99	86	87	78
Wieluń	1553	1340	1123	1030	867	916	801
Wróblew	239	178	145	146	118	140	100
Złoczew	384	282	238	222	196	192	158
Średnia dla gmin LGD	345	291	238	223	194	202	168

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych (dostęp: 30.09.2022)

5.2. Opinie i potrzeby mieszkańców obszaru Lokalnej Strategii Rozwoju

Ponad połowa ankieterowanych (58%) zgadza się ze stwierdzeniem, że ich gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogą realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby, z czego co piąta osoba zdecydowanie się z tym zgadza. Przeciwnego zdania jest 17% badanych, natomiast co czwarta osoba nie potrafi jednoznacznie wypowiedzieć się w tej kwestii (odpowiedzi „trochę tak, trochę nie”, „nie mam zdania”).

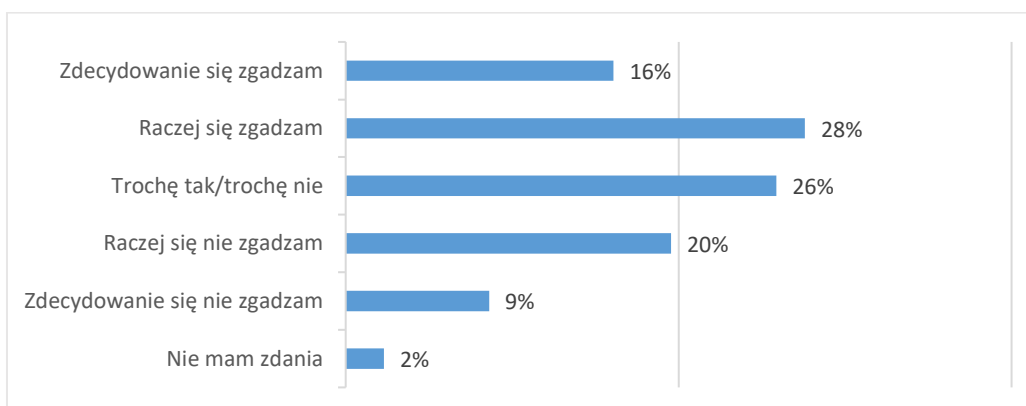
Wykres 2. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?

Źródło: badania własne

44% respondentów twierdzi, że w ostatnich latach warunki do życia w ich gminie poprawiły się, z czego 16% zdecydowanie zgadza się z tym stwierdzeniem. Co czwarty badany uważa, że trochę tak jest, a trochę nie, natomiast według prawie 30% osób warunki do życia panujące w gminie od 2016 roku nie uległy poprawie.

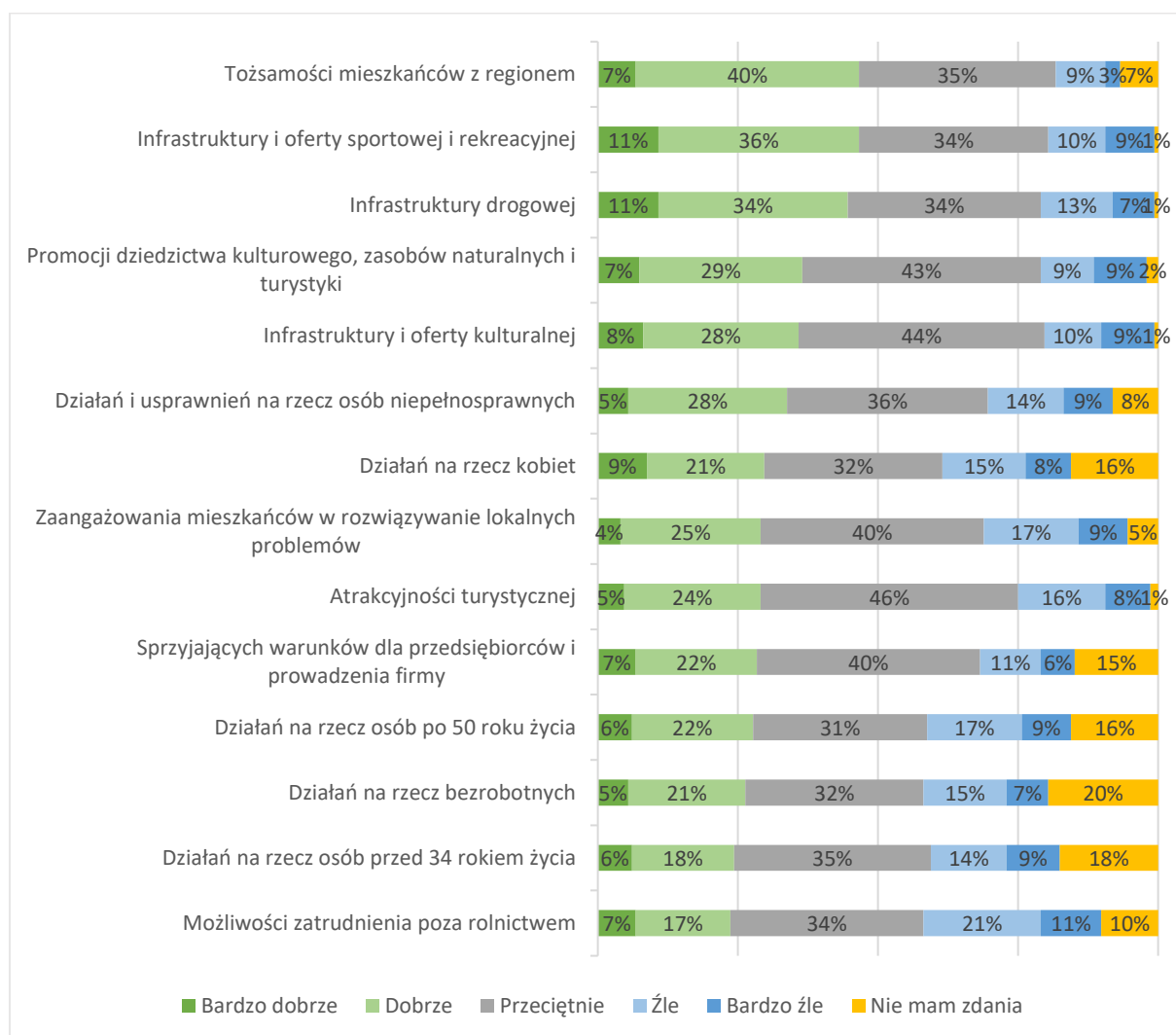
Wykres 3. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnich latach (od 2016 roku) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?

Źródło: badania własne

Mieszkańcy, poproszeni o ocenę gminy na różnych wymiarach, najwyższe noty przyznali infrastrukturze i ofercie sportowo rekreacyjnej, tożsamości mieszkańców z regionem (oba obszary otrzymały po 46,6% wskazań) oraz infrastrukturze drogowej (44,6% wskazań). Jeśli chodzi o najłabiej oceniane obszary w poniższym zestawieniu, należy tu wymienić możliwości zatrudnienia poza rolnictwem, które negatywnie ocenił prawie co trzeci badany oraz zaangażowanie mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów, które otrzymało negatywną opinię od co czwartego ankietowanego. Warto ponadto zwrócić uwagę na fakt, że przeważająca opinia we wszystkich wymienionych niżej kategoriach to ta przeciętna; przynajmniej 31% respondentów ocenia w ten sposób każdą z nich. Aż 46% osób neutralne noty przyznało atrakcyjności turystycznej; wysoko, pod tym względem, plasuje się także infrastruktura i oferta kulturalna (44% odpowiedzi "przeciętnych") oraz promocja dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych i turystyki (43% odpowiedzi "przeciętnych").

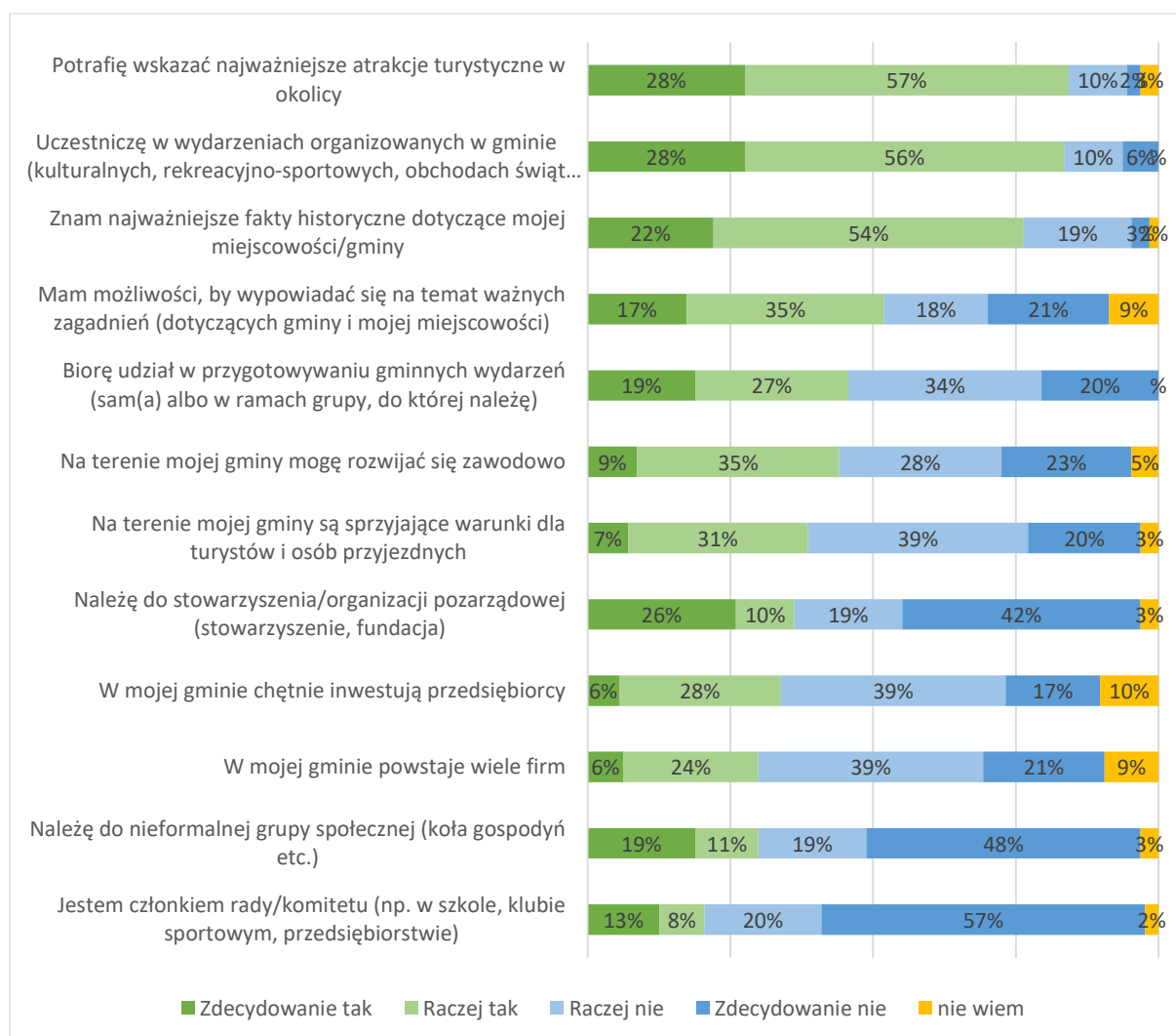
Wykres 4. Ocena gminy na wymiarach

Źródło: badania własne

Wśród opinii mieszkańców na temat zaangażowania w funkcjonowanie gminy, na pierwszym miejscu znajduje się odpowiedź “potrafię wskazać najważniejsze atrakcje turystyczne w okolicy” (84,3% głosów). Respondenci uczestniczą w kulturalnych, rekreacyjno-sportowych wydarzeniach organizowanych w gminie (83,5% głosów) oraz znają najważniejsze fakty historyczne dotyczące ich miejscowości (76,4% głosów). Jeśli chodzi o przynależność do rad, komitetów lub nieformalnych grup społecznych, mieszkańcy w większości nie są ich członkami (77% nie należy do żadnej rady ani komitetu np. w szkole, klubie sportowym, przedsiębiorstwie, a 67% - do nieformalnych grup społecznych takich jak koła gospodyń).

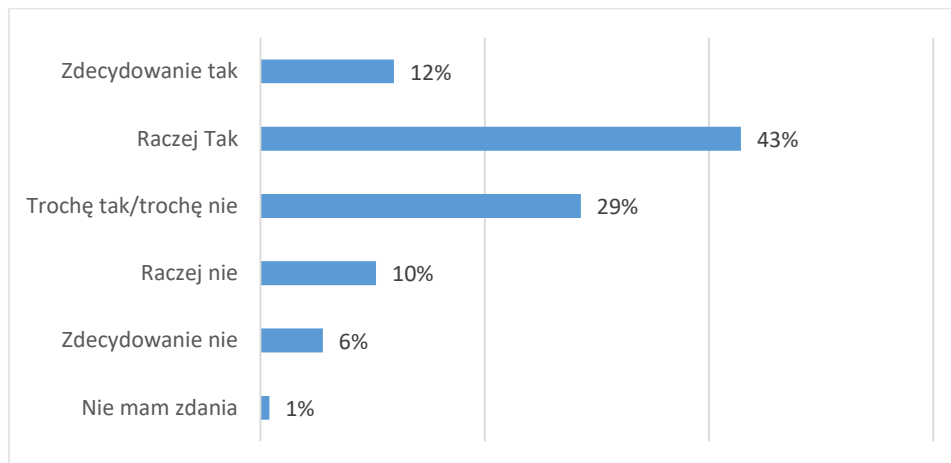
Wykres 5. Opinie na temat zaangażowania w funkcjonowania gminy

Źródło: badania własne

Ponad połowa ankietowanych (55%) przyznaje, że jest zadowolona z warunków życia w gminie, natomiast blisko 30% trochę jest, a trochę nie. Niezadowolonych w tej kwestii jest 16% badanych.

Wykres 6. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?

Źródło: badania własne

Częściej niż co czwarty odpowiadający rozważa zmianę miejsca zamieszkania; jest to podyktowane przede wszystkim brakiem perspektyw zawodowych. Poza powodami osobistymi, ankietowani ewentualną decyzję o wyprowadzce argumentują także trudnym dostępem do instytucji kultury.

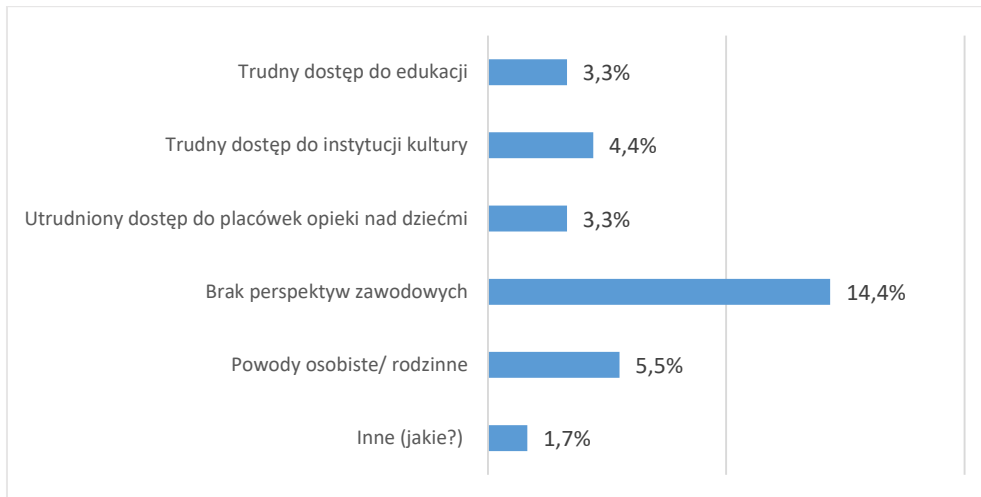
Wykres 7. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?

Źródło: badania własne

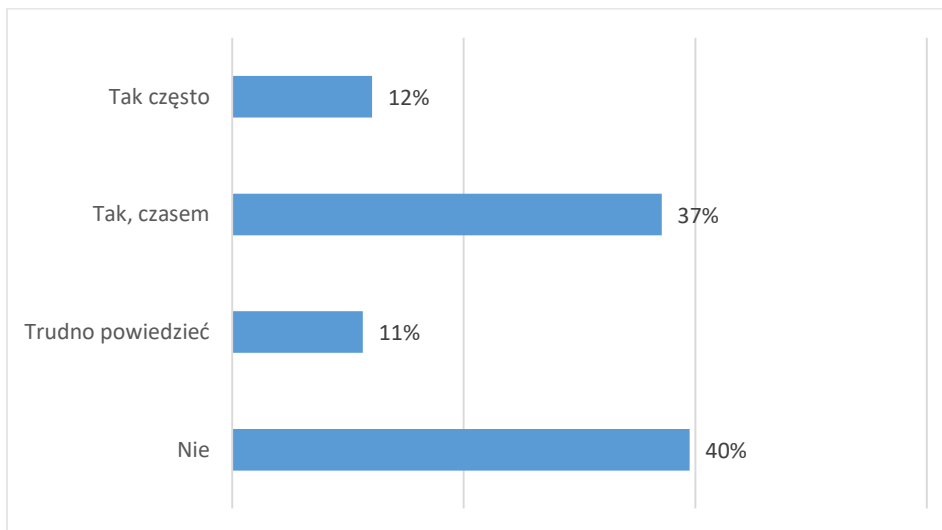
Wykres 8. Powody zmiany miejsca zamieszkania

Źródło: badania własne

Prawie połowa respondentów, począwszy od 2016 roku, osobiście korzystała z infrastruktury, obiektów finansowanych ze środków unijnych. Odpowiedzi przeczącej udzieliło 40% badanych, natomiast 11% osób ma trudności z wypowiedzeniem się w tej kwestii.

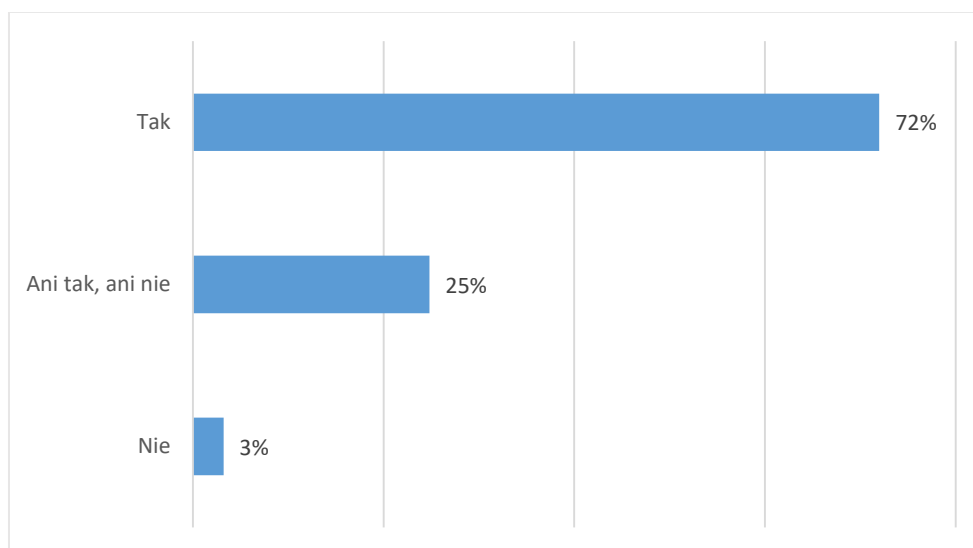
Wykres 9. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?

Źródło: badania własne

Zdaniem 72% odpowiadających projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców. Zaledwie 3% respondentów ma w tej sprawie odmienną opinię, a co czwarty uważa, że projekty te trochę mieszkańców interesują, a trochę nie.

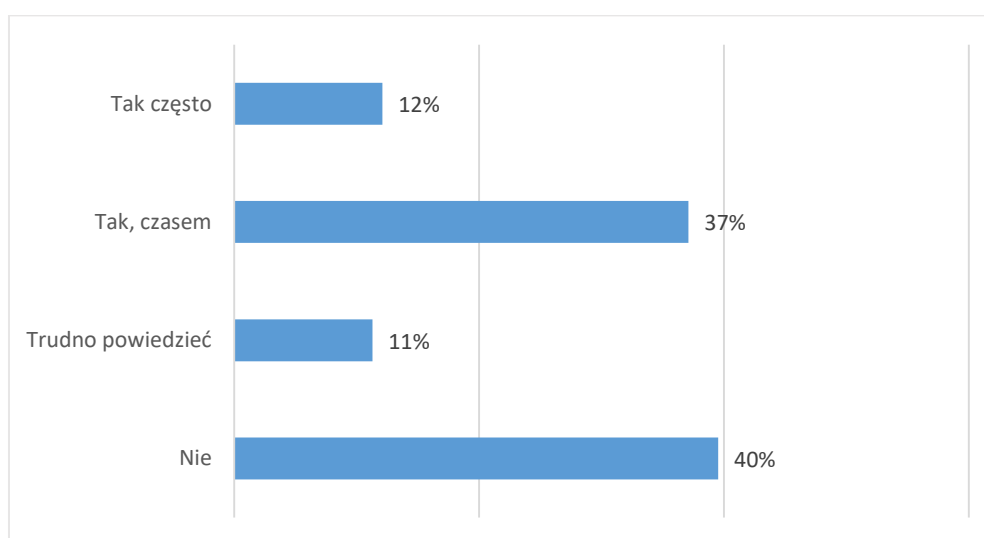
Wykres 10. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Źródło: badania własne

Prawie połowa badanych osobiście korzystała ze szkoleń, spotkań, festynów finansowanych ze środków unijnych, z czego 12% korzystała z nich często. 40% ankietowanych zaznaczyła odpowiedź przeczącą, a 11% - "trudno powiedzieć".

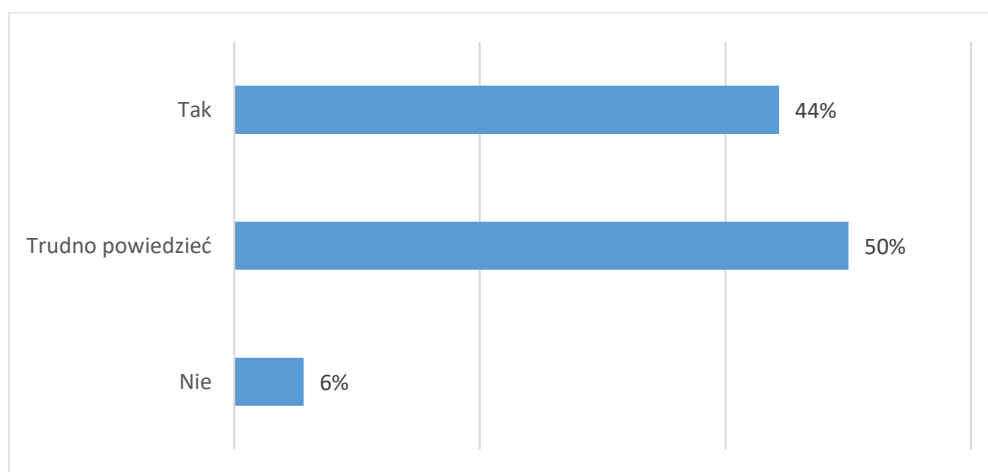
Wykres 11. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych, poczynwszy od 2016 r.?

Źródło: badania własne

Ankietowani mają trudności z odpowiedzią na pytanie, czy projekty te cieszą się zainteresowaniem mieszkańców - aż połowa badanych nie ma w tej kwestii jednoznacznego stanowiska. 44% uważa, że szkolenia, spotkania, festyny interesują mieszkańców, a 6% twierdzi odwrotnie.

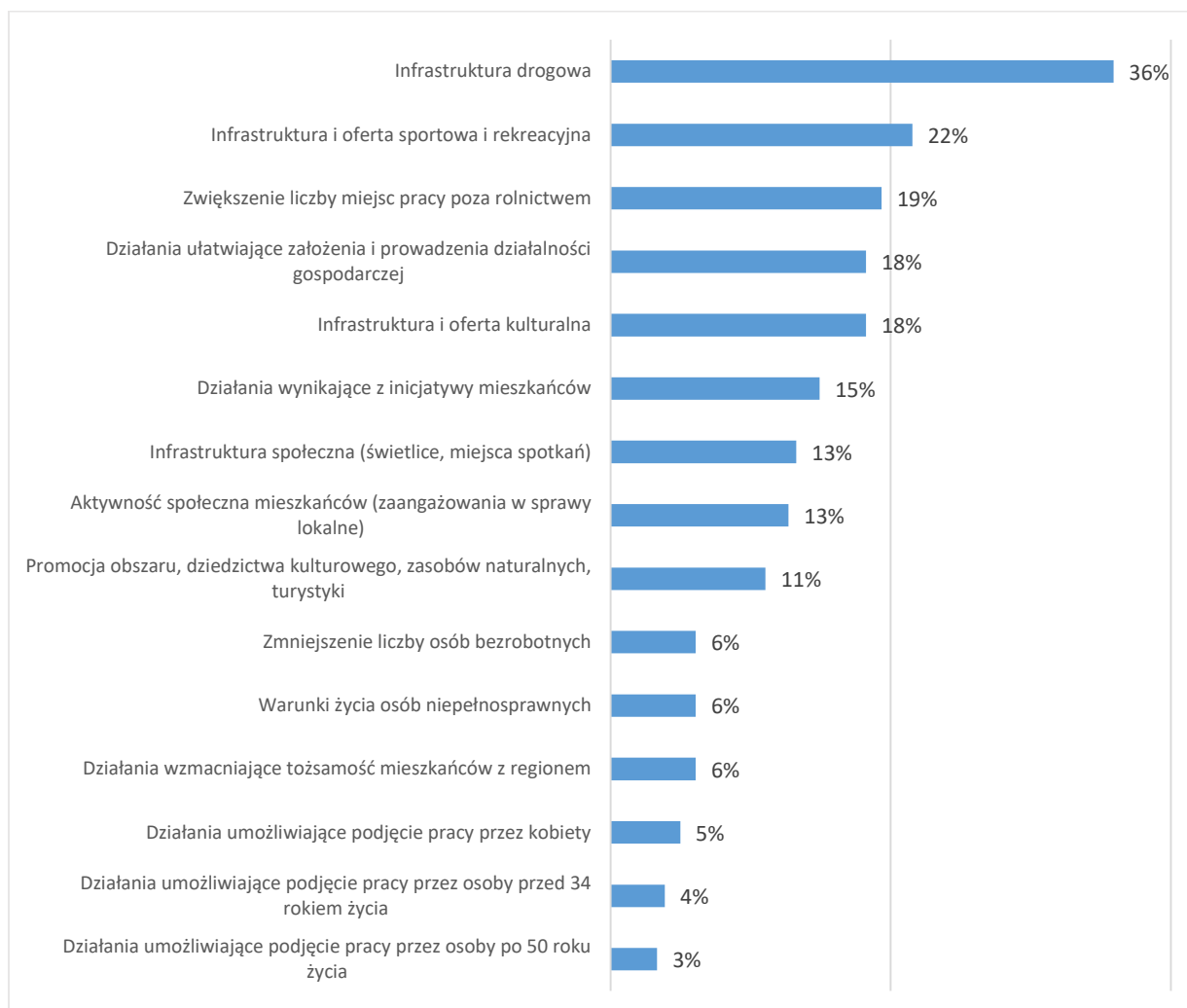
Wykres 11. Czy Pan/i zdaniem szkolenia, spotkania, festyny cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Źródło: badania własne

Gdyby to na ankietowanych spoczywała decyzja o podziale dodatkowych środków finansowych w gminie, w pierwszej kolejności przeznaczyliby je na infrastrukturę drogową (36% wskazań). W dalszej kolejności badani dofinansowaliby infrastrukturę i ofertę sportową i rekreacyjną (22% wskazań) oraz pochyliby się nad zwiększeniem liczby miejsc pracy poza rolnictwem (19% wskazań). Wysoko w poniższym zestawieniu znajdują się również działania ułatwiające założenia i prowadzenie działalności gospodarczej oraz infrastruktura i oferta kulturalna – oba obszary otrzymały od respondentów po 18% głosów. Zaledwie 6% badanych przeznaczyłoby dodatkowe środki finansowe na działania wzmacniające tożsamość mieszkańców z regionem, na warunki życia osób niepełnosprawnych oraz na zmniejszenie liczby osób bezrobotnych. Ankietowani w ostatniej kolejności dofinansowaliby działania umożliwiające podjęcie pracy przez osoby przed 34. i po 50. roku życia oraz przez kobiety (poniżej 6% wskazań).

Wykres 12. Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności?

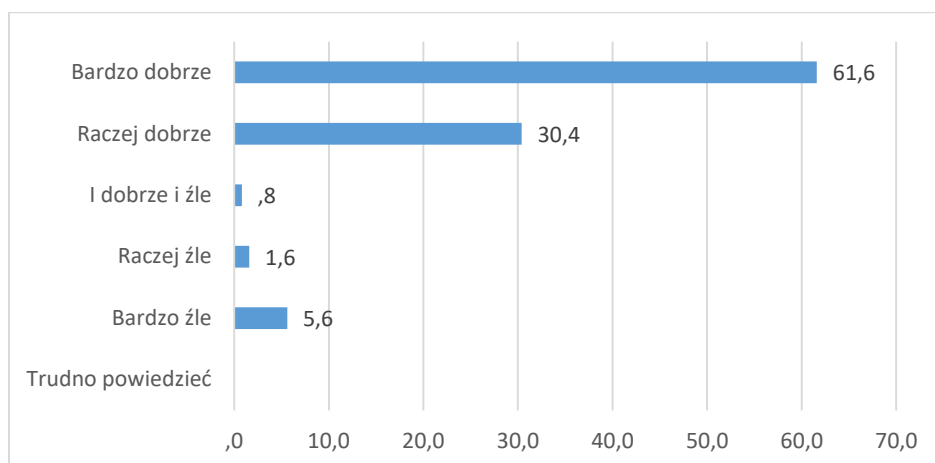
Źródło: badania własne

5.3. Funkcjonowanie LGD

Ocena pracy biura

92% ankietowanych pozytywnie ocenia funkcjonowanie LGD, z czego ponad 61% ocenia je bardzo dobrze. Przeciwnie stanowisko w tej kwestii zajęło 7,2% badanych.

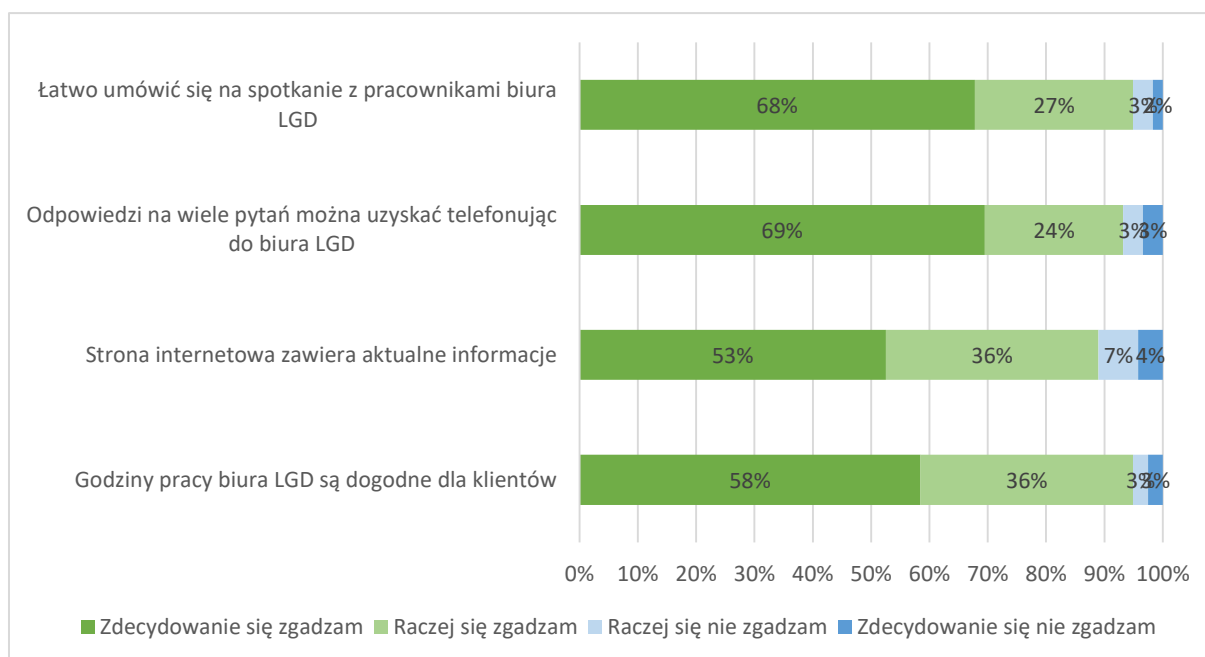
Wykres 13. Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania?

Źródło: badania własne

Funkcjonowanie biura LGD również uzyskało pozytywne noty; najlepiej oceniono stwierdzenie, że łatwo jest umówić się na spotkanie z jego pracownikami (95% pozytywnych odpowiedzi, z czego 68% "zdecydowanie się zgadzam"). 95% badanych zgadza się, że godziny pracy biura LGD są dogodne dla klientów, 93% - że odpowiedzi na wiele pytań można uzyskać telefonując do Biura, natomiast strona zawiera aktualne informacje zdaniem 89% respondentów; to ostatnie stwierdzenie zebrало jednocześnie najwięcej negatywnych ocen – nie zgadza się z nim 11% ankietowanych.

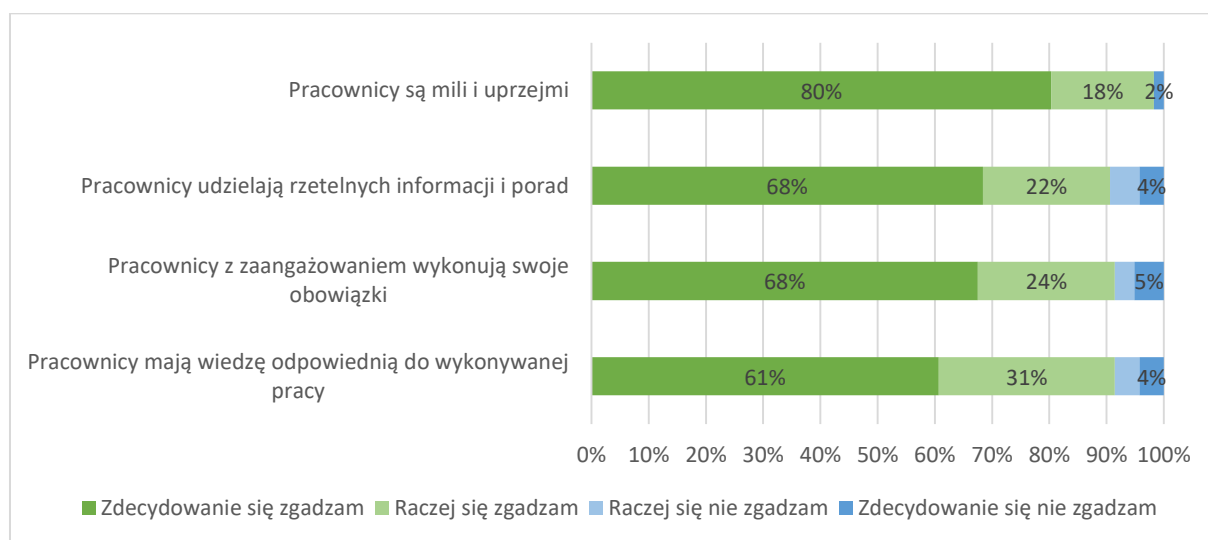
Wykres 14. Proszę ocenić funkcjonowanie Biura LGD

Źródło: badania własne

Pracownicy Biura zostali ocenieni bardzo wysoko; 4/5 ankietowanych uznało, że zdecydowanie są oni mili i uprzejmi, 68% osób jest przekonanych, że pracownicy udzielają rzetelnych informacji i porad oraz że z zaangażowaniem wykonują swoje obowiązki. Ponadto, zdaniem respondentów, pracownicy mają wiedzę odpowiednią do wykonywanej pracy.

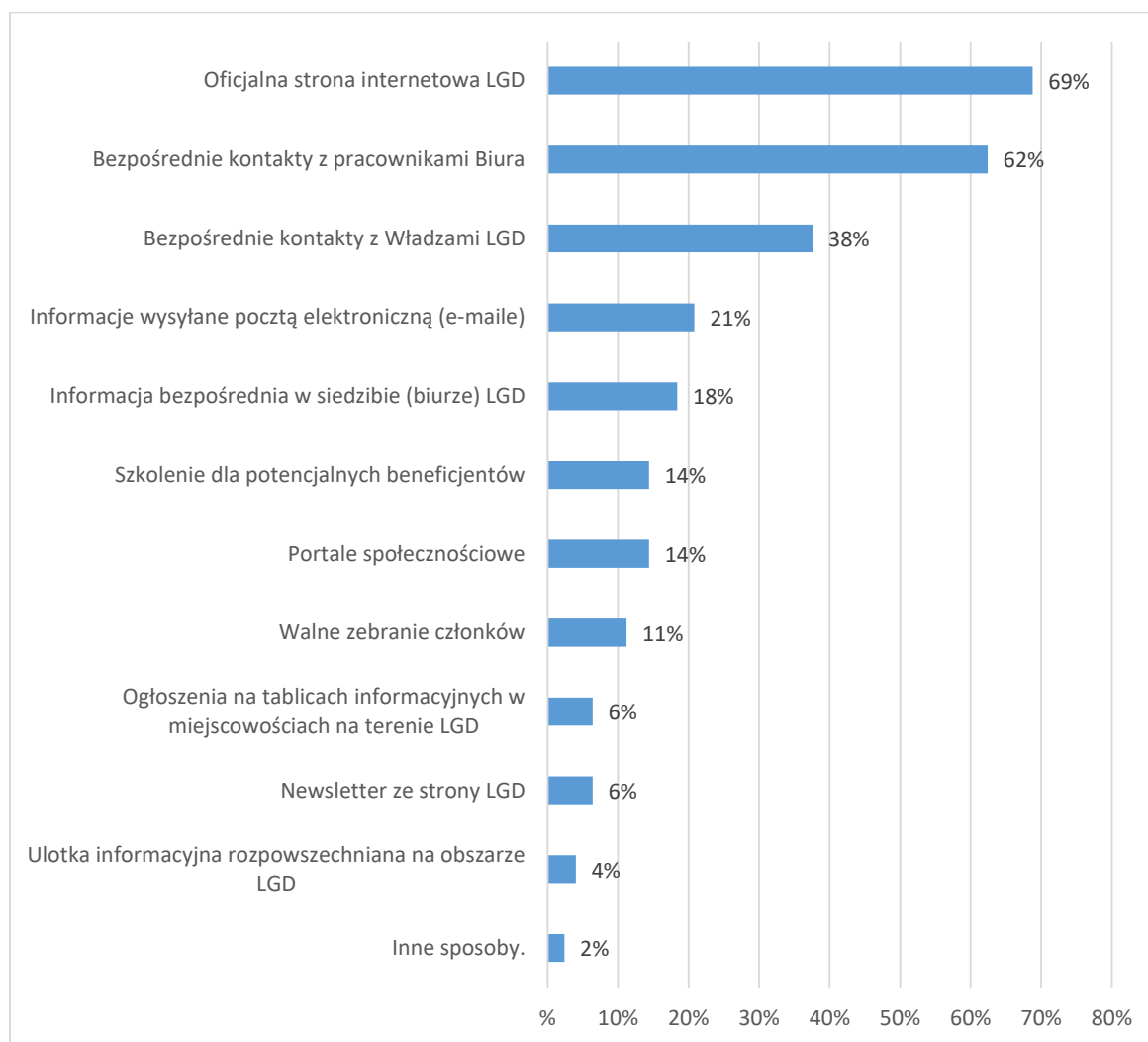
Wykres 15. Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD

Źródło: badania własne

Oficjalna strona internetowa Stowarzyszenia to główne źródło informacji dotyczących funkcjonowania LGD dla 69% mieszkańców. Ankietowani pozyskują je także z bezpośrednich kontaktów z pracownikami Biura (62%). Zdecydowanie mniej wskazań otrzymały w tym zestawieniu bezpośrednie kontakty z władzami LGD (38%). Ze szkoleń dla potencjalnych beneficjentów oraz z portali społecznościowych korzysta 14% respondentów, a z ogłoszeń na tablicach informacyjnych oraz z newslettera – zaledwie 6%. Ulotka informacyjna rozpowszechniana na obszarze LGD nie jest rezerwuarem wiedzy o funkcjonowaniu Stowarzyszenia dla odpowiadających - wskazało ją zaledwie 4% osób.

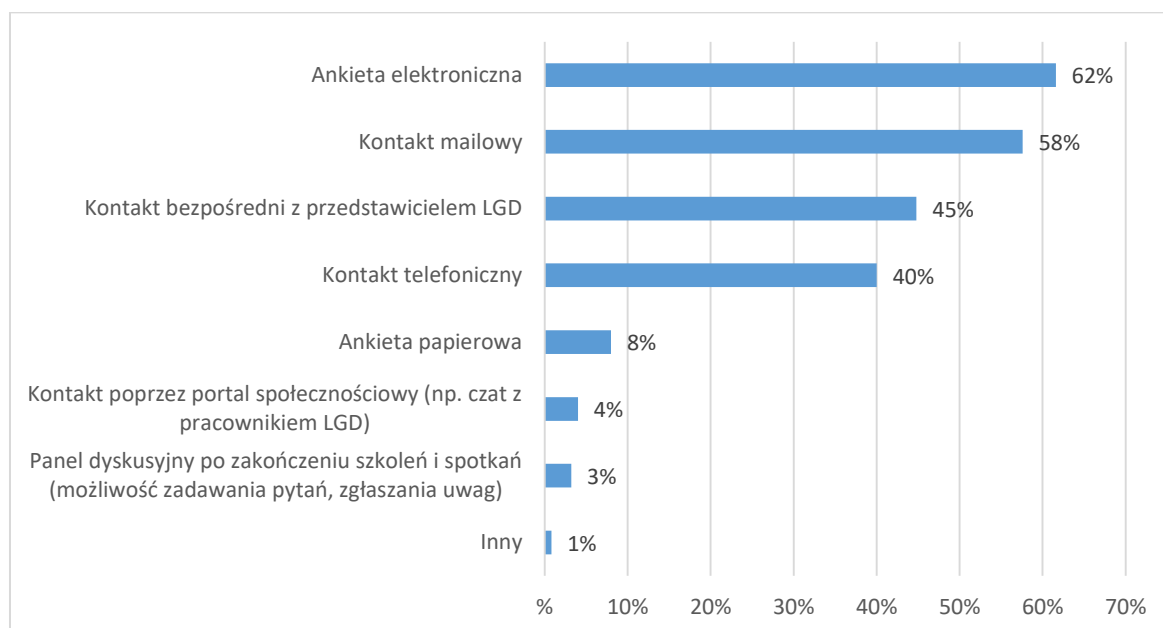
Wykres 16. Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania?

Źródło: badania własne

Ankieta elektroniczna oraz kontakt mailowy to najczęściej wskazywane przez respondentów sposoby przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD - wybrało je odpowiednio 62% i 58% ankietowanych. Niżej, choć wciąż wysoko w poniższym zestawieniu, znajduje się kontakt bezpośredni z przedstawicielem LGD (45% wskazań) oraz kontakt telefoniczny (40% wskazań). Panel dyskusyjny oraz portal społecznościowy to kanały przekazywania informacji zwrotnej wybierane przez mniej niż 4% osób.

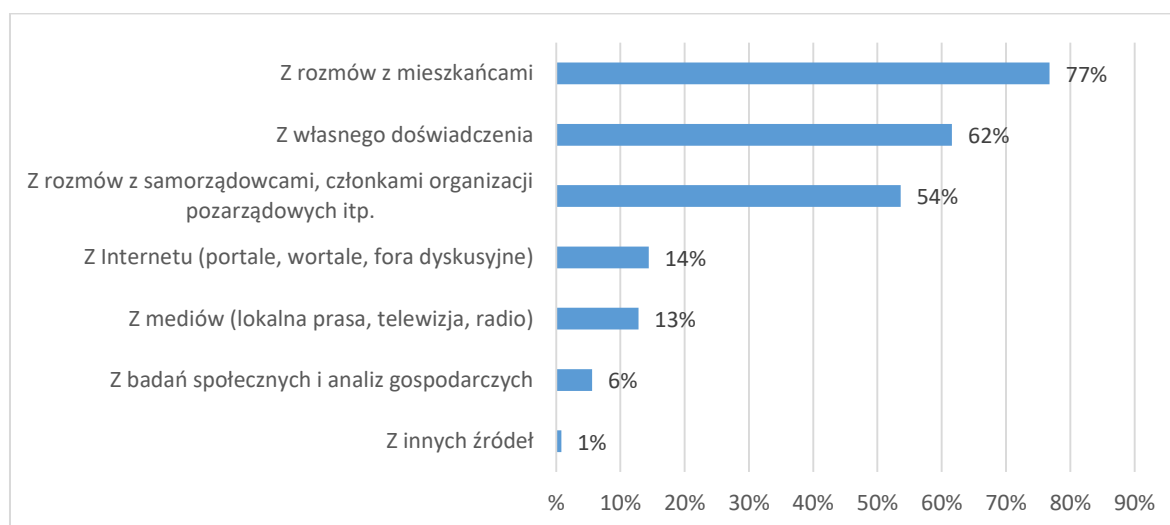
Wykres 17. Który z kanałów przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD byłby dla Pani/Pana najbardziej odpowiedni?

Źródło: badania własne

Rozmowy z mieszkańcami (77% odpowiedzi) oraz własne doświadczenie (62% odpowiedzi) to rezerwar informacji o potrzebach mieszkańców dla większości respondentów. 54% osób czerpie taką wiedzę z rozmów z samorządowcami, członkami organizacji pozarządowych. Najniżej w tym zestawieniu znalazły się badania społeczne i analizy gospodarcze – to źródło informacji o potrzebach mieszkańców dla zaledwie 1% ankietowanych.

Wykres 18. Skąd, przede wszystkim, czerpie Pan(i) informacje o potrzebach mieszkańców?

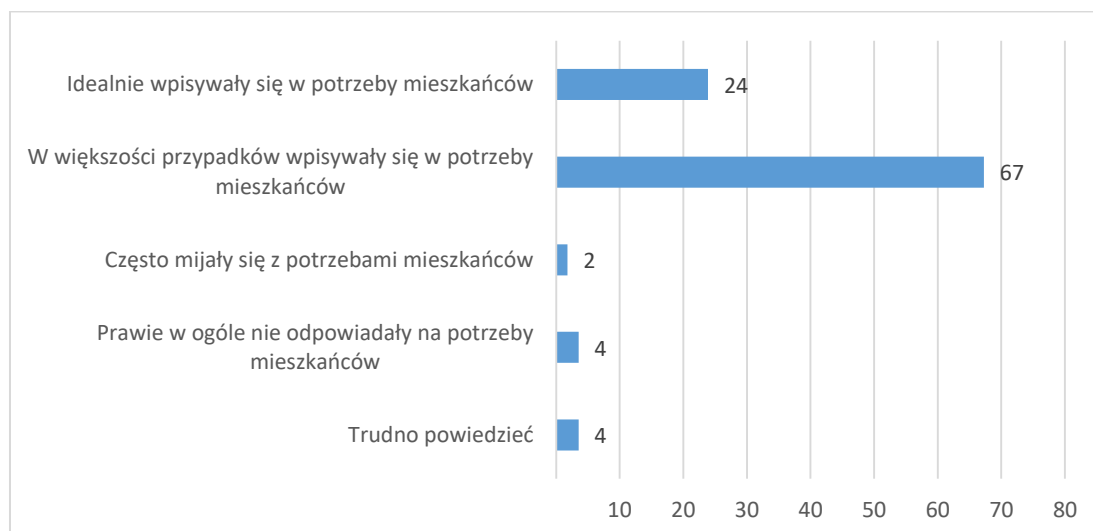

Źródło: badania własne

Zdecydowana większość odpowiadających twierdzi, że nabory wniosków ogłaszane przez LGD odpowiadały na potrzeby mieszkańców, z czego prawie co czwarta osoba uważa, że wpisywały się one w ich potrzeby idealnie. Przeciwne stanowisko zajęło 6% ankietowanych.

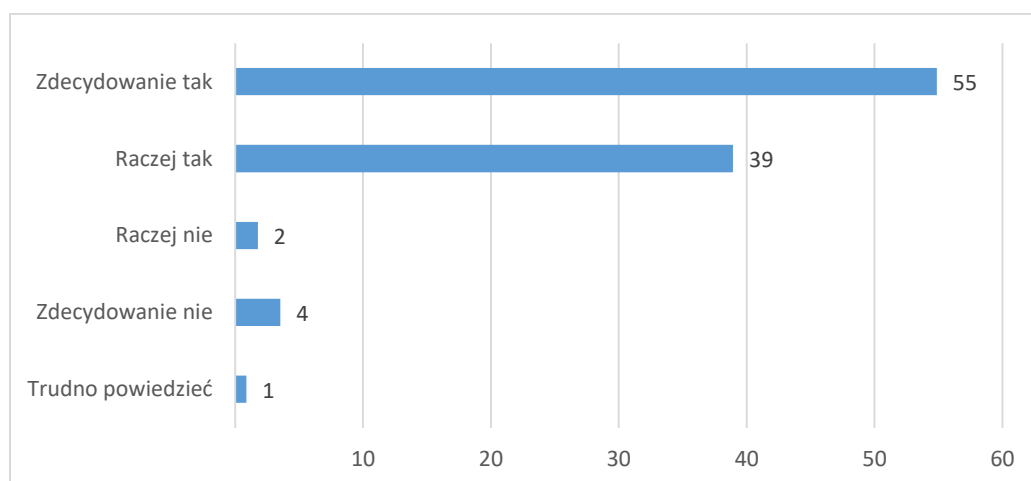
Wykres 19. Czy nabory wniosków ogłaszane przez LGD odpowiadały na potrzeby mieszkańców?

Źródło: badania własne

94% respondentów uważa, że środki finansowe przeznaczone na wdrażanie LSR zostały wydane efektywnie, z czego ponad połowa badanych jest o tym przekonana. 6% ankietowanych ma w tej kwestii odrębne stanowisko.

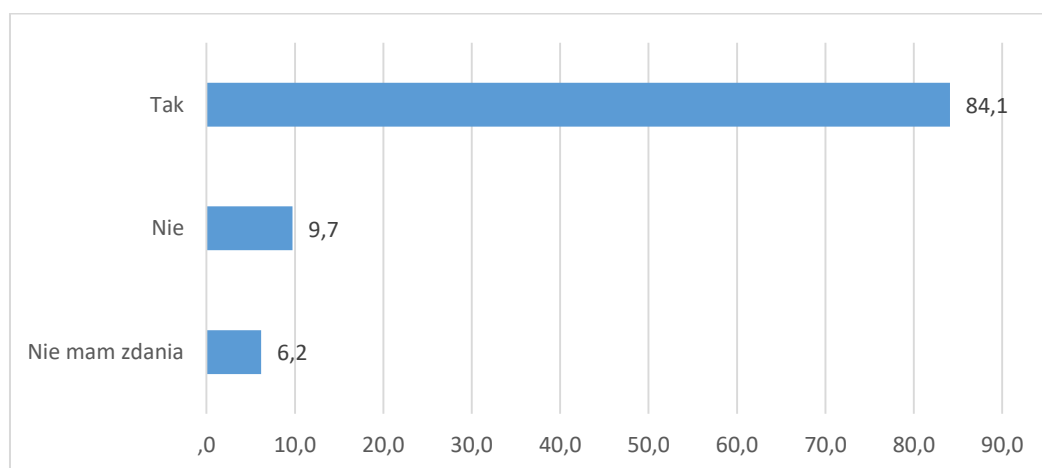
Wykres 20. Czy Pana(i) zdaniem środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie (z korzyścią dla społeczności)?

Źródło: badania własne

Według ponad 84% ankieterowanych procedury naboru, wyboru oraz realizacji projektów w ramach PROW są przyjazne; zaledwie 9,7% badanych nie zgadza się z tym stwierdzeniem, a 6,2% nie ma w tej kwestii zdania.

Wykres 21. Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich są przyjazne dla Państwa?

Źródło: badania własne

Doradztwo biura LGD

Ogłaszanie i prowadzenie konkursów wiąże się z obowiązkiem udzielania bezpłatnego doradztwa. W okresie 2016 – 2021 udzielono doradztwa **358** podmiotom (osoby fizyczne i instytucje). Oferowane było ono wszystkim wnioskodawcom i zdecydowana większość z nich z przywileju tego korzysta. Sposobem na zmotywowanie nieprzekonanych są dodatkowe punkty za skorzystanie z doradztwa lub konsultacji, przyznawane w ramach oceny wniosku. W zależności od rodzaju konkursu stosowane kryteria oceny zawierały zapisy: „*Preferuje się wnioskodawców, którzy na etapie konsultacji społecznych złożyli fiszkę projektową (bazę pomysłów) i tym samym przyczynił się do ukierunkowania celi i wskaźników LSR*” lub inny zapis: „*Preferuje się wnioskodawców, którzy przed złożeniem wniosku na konkurs skonsultowali poprawność napisanego wniosku w biurze LGD*”. LGD w zależności od rodzaju konkursu umożliwiało zdobycie potencjalnym beneficjentom od 2 do 5 dodatkowych punktów. Stosowane kryteria podyktowane było dążeniem LGD do jak najszerszego udziału społeczeństwa w działaniach podejmowanych na rzecz obszaru LGD oraz dobrym przygotowaniem wniosków. Dzięki temu rozwiązaniu wnioski składane do LGD są znacznie lepszej jakości i dają większą szansę na realizację i końcowe rozliczenie. Rokrocznie LGD

przeprowadzała po kilkadziesiąt porad rocznie oraz prowadziła szkolenia dotyczące zasad pozyskiwania dotacji.

Zgodnie z zapisami strategii, w założonym planie komunikacji, bezpośrednio po świadczonej usłudze doradczej prowadzone były badania jakości usługi. Wyniki ankiet dotyczące zadowolenia z jakości doradztwa są bardzo wysokie.

Tabela 12. Doradztwo w liczbach

	Indywidualne doradztwo (liczba podmiotów, którym udzielono doradztwa)
2016	0
2017	0
2018	218
2019	22
2020	60
2021	58
suma	358

Źródło: dane LGD

Plan komunikacji i plan szkoleń

W latach 2016-2021 dla organów i pracowników Stowarzyszenia „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” zorganizowano **31** szkoleń. Najwięcej szkoleń (10 – 11 sztuk) zorganizowano w latach 2018-2019. Szkolenia kierowane do wewnątrz organizacji pozwalały pracownikom biura, członkom Rady i członkom Zarządu sprawniej wykonywać swoje zadania. Jednocześnie szkolenia wpływają na integrację i lepszą współpracę w pracy w biurze oraz na podniesienie kompetencji pracowników w wypełnianiu zadań w ogłaszanych konkursach. Prowadzone szkolenia między innymi dotyczyły wdrażania LSR, oceny i wyboru wniosków, przygotowania wniosku o przyznanie pomocy, procedur dotyczących wypłat środków oraz kontroli dla projektów grantowych.

Tabela 13. Szkolenia

	Szkolenia zrealizowane
2016	4
2017	0
2018	10
2019	11
2020	6
2021	0
suma	31

Źródło: dane LGD

Głównym celem planu komunikacji w latach 2016-2021 było systematyczne informowanie lokalnej społeczności o zasadach przyznawania dofinansowania. W ramach planu komunikacji LGD prowadziła spotkania i szkolenia dotyczące ogłaszanych naborów wniosków. Zorganizowano 16 spotkań informacyjno-konsultacyjnych. Takie spotkania organizowane były przed każdym naborem i pozwalały potencjalnym wnioskodawcom na zrozumienie zakresu konkretnego konkursu oraz zasad ubiegania się o wsparcie. Starano się dotrzeć z informacją do poszczególnych grup. Byli to mieszkańcy obszaru LGD, instytucje, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, lokalni liderzy, młodzież, bezrobotni - osoby defaworyzowane na rynku pracy określone w LSR.

Do realizacji powyższych celów LGD stosowała różne narzędzia komunikacji. LGD starała się dotrzeć do poszczególnych grup, z którymi starano się prowadzić obustronną komunikację. Umieszczano również informacje na tablicy ogłoszeń w siedzibie LGD oraz w siedzibach instytucji publicznych (urzędy, GOKi).

Podczas prowadzonych działań ważne było również dbanie o utrzymanie dobrego wizerunku i rozpoznawalności LGD. Korzystano z mediów elektronicznych i tradycyjnych. Systematycznie umieszczano ogłoszenia o naborach i przedsięwzięciach w prasie lokalnej oraz na stronie internetowej LGD oraz artykuły o promocji obszaru i realizowanych inicjatywach na rzecz mieszkańców, przygotowywano prezentacje o etapach wdrażania LSR. Przygotowywano artykuły i informacje oraz relacje fotograficzne z prowadzonych inicjatyw i umieszczano je na stronie internetowej LGD oraz spoty w lokalnym radiu i telewizji. Organizowano liczne konferencje informacyjno-promocyjne dla mieszkańców. Przygotowano i wydrukowano również ulotki informacyjne oraz plakaty informujące oraz promujące działalność LGD. Przy okazji imprez lokalnych promowano działania LGD na stoiskach promocyjnych, gdzie wykorzystywano przygotowane materiały. Organizowano również imprezy animacyjne kierowane do mieszkańców, ale w głównej mierze do grup defaworyzowanych (kobiety powyżej 50 roku życia). Były to między innymi warsztaty aktywizacyjne "w zdrowym ciele zdrowy duch" dotyczące diety i aktywności fizycznej, warsztaty florystyczne dotyczące przygotowywania stroików świątecznych. LGD brało udział w festynach, piknikach i imprezach lokalnych.

Do zbadania efektywności działań informacyjnych i konsultacyjnych wykorzystywano ankiety elektroniczne i papierowe. Bieżąca analiza ich wyników pozwalała na dopasowanie jakości i intensywności działań komunikacyjnych do potrzeb mieszkańców. Wyniki wskazywały, że potencjalni beneficjenci są usatysfakcjonowani i zadowoleni z kanałów informacyjnych używanych przez LGD w kontekście ogłaszanych naborów.

Funkcjonowanie organów – Zarząd, Rada, Walne Zebranie Członków

Stowarzyszenie „Ziemia Wieluńsko - Sieradzka” liczy **143** członków w tym podmiotów indywidualnych i instytucjonalnych (stan na podstawie z LSR na lata 2014-2020). Członkowie reprezentują sektor publiczny (10), sektor gospodarczy (20), sektor społeczny (102) w tym mieszkańcy obszaru LGD (11).

W latach 2016 – 2021 jedenastoosobowy Zarząd spotkał się **55** razy. Spotkania Walnego Zgromadzenia Członków odbywały się wyłącznie w celach sprawozdawczych i wyborczych.

Rada LGD spotykała się **24** razy.

Tabela 14. Posiedzenia Zarządu i Rady LGD

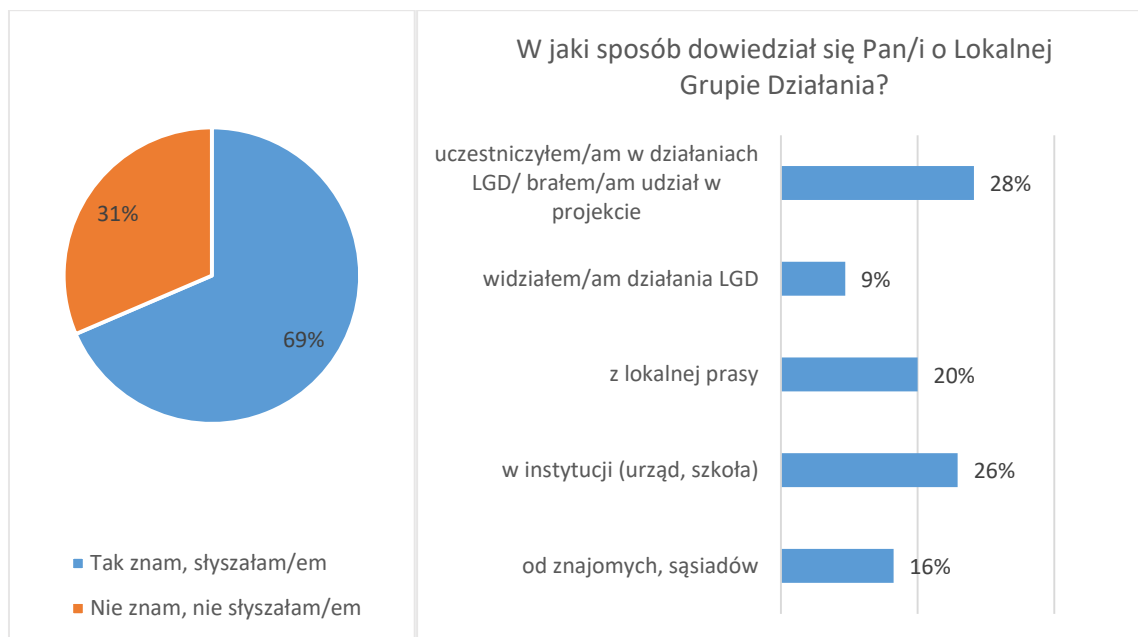
	Posiedzenia Zarządu LGD	Posiedzenia Rady LGD
2016	8	3
2017	14	3
2018	9	6
2019	12	6
2020	6	0
2021	6	6
suma	55	24

Źródło: dane LGD

Rozpoznawalność LGD

Ponad dwie trzecie ankietowanych mieszkańców potwierdziło, że zna Lokalną Grupę Działania Ziemia Wieluńsko – Sieradzka. Ponad jedna trzecia (37%) z tych, którzy zadeklarowali znajomość LGD uczestniczyła w inicjatywach podejmowanych przez Stowarzyszenie lub przynajmniej widziała takie działania. Częstym źródłem informacji są urzędy i szkoły oraz lokalna prasa.

Wykres 22. Czy zna Pan/i Lokalną Grupę Działania Ziemia Wieluńsko - Sieradzka?

Źródło: badania własne

Inne działania LGD

Stowarzyszenie „Ziemia Wieluńsko - Sieradzka” w okresie 2016 – 2021 prowadziła szeroką gamę aktywności promocyjno-informacyjnych oraz działań aktywizacyjnych. Do najważniejszych należy zaliczyć między innymi działania dotyczące aktywizacji, w ramach których organizowano liczne warsztaty i kursy szkoleniowe (kurs kelnerski, kurs metamorfozy i makeup, kurs zdrowego żywienia, szkolenie z aranżacji stołu, gotowanie z Master Chef - warsztaty kulinarne), konkursy, jak również spotkania i imprezy okolicznościowe. Prowadzono również działania na rzecz promocji obszaru, na którym działa Stowarzyszenie. Zorganizowano zajęcia skateboardingowe dedykowane dla dzieci i młodzieży. Na uwagę zasługuje zorganizowanie inicjatywy pn. „Krokusowa inicjatywa w Złoczewie”, podczas której wykonane zostały nasadzenia. Stowarzyszenie wzięło udział w "Pikniku rodzinnym" zorganizowanym przez Starostwo Powiatowe wraz z UM województwa łódzkiego. Jednocześnie LGD brała udział w innych imprezach lokalnych, które aktywizowały mieszkańców. Biorąc udział w wydarzeniach Stowarzyszenie promowało swoją markę i prowadzoną działalność. Brała udział między innymi: w spotkaniu plenerowym pn. „Sobótka nad zalewem Próba”, festynie gminnym "Witamy Lato" czy spotkaniu plenerowym „Noc świętojańska”. Stowarzyszenie było współorganizatorem wydarzenia „Gala muzyki biesiadnej i podwórkowej” oraz Gminnego przeglądu kolęd czy spotkania wigilijnego. Interesującym przedsięwzięciem była też impreza współorganizowana przez Stowarzyszenie dotycząca powiatowych obchodów Święta Niepodległości.

5.4. Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju

Realizacja rzeczowa

W ramach 7 celów szczegółowych wyznaczonych w LSR zaplanowano 3 przedsięwzięcia z precyzyjnie wyznaczonymi 16 wskaźnikami produktu. 9 z 16 wskaźników produktu ma realizację umowy na poziomie 100%. Jedynie projekt współpracy nie został jeszcze sformalizowany i w pozycji zrealizowanych ma ciągle 0%.

Tabela 15. Postęp rzeczowy – stan na 31.12.2021 r.

Przedsięwzięcie	Wskaźniki produktu	Jednostka miary	Stan docelowy	Realizacja	
				liczba	%
Obszar o skoordynowanej i ciekawej ofercie rekreacyjnej i kulturalnej	Ilość stworzonych miejsc rekreacyjnych i kulturalnych	sztuki	50	47	94
	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	sztuki	31	24	77,42
	Ilość operacji zachowujących dziedzictwo lokalne	sztuki	5	2	40
	Liczba operacji obejmujących wyposażenie podmiotów działających w sferze kultury	sztuki	16	12	75
	Ilość stworzonych miejsc ukierunkowanych na ochronę środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz innowacyjność	sztuki	6	6	100
	Ilość stworzonych miejsc ukierunkowanych na ochronę środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz innowacyjność w ramach projektów współpracy	sztuki	10	10	100
Angażowanie mieszkańców do inicjatyw oddolnych	Ilość operacji promujących teren LGD	sztuki	2	2	100
	Ilość operacji ukierunkowanych na wydawanie publikacji	komplet	5	5	100
	Ilość operacji związanych z wydarzeniami promocyjnymi i zakupem namiotów na promocje LGD	komplet	3	3	100

	Ilość zorganizowanych i przeprowadzonych warsztatów aktywizujących społeczność lokalną	sztuki	25	25	100
	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	sztuki	13	13	100
Kształtowanie przedsiębiorczości i powstawanie nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	sztuki	23	18	78,26
	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	sztuki	16	10	62,5
	Liczba zorganizowanych szkoleń i kursów	komplet	7	7	100
	Liczba zorganizowanych szkoleń dla organów i biur LGD	sztuki	34	34	100
	Liczba przygotowanych projektów współpracy	sztuki	1	0	0

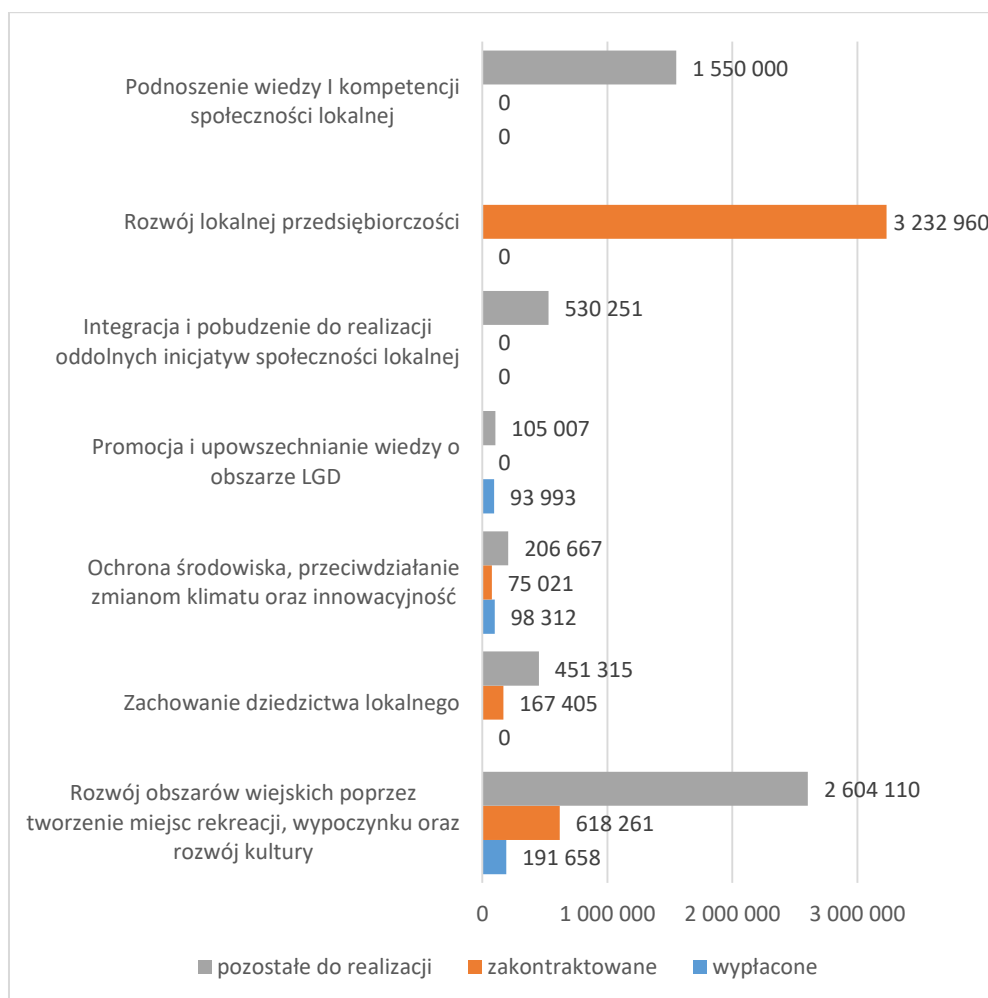
Źródło: dane LGD

Postęp finansowy – stan na 31.12.2021 r.

Najwięcej środków wypłacono w ramach przedsięwzięcia *Rozwój obszarów wiejskich poprzez tworzenie miejsc rekreacji, wypoczynku oraz rozwój kultury* (191 658 PLN). Przedsięwzięcie, które zdecydowanie ma najwyższą kwotę przeznaczoną na realizację w przyszłości dotyczy przedsiębiorczości. Jest to przedsięwzięcie: *Kształtowanie przedsiębiorczości i powstawanie nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich* (3 232 960 PLN). Na pozostałe przedsięwzięcia zakontraktowano środki finansowe na stosunkowo niskim poziomie.

Wykres 23. Realizacja finansowa w PLN

Źródło: dane LGD

Opis projektów współpracy

Stowarzyszenie „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” do 2021 roku zrealizowała jeden projekt współpracy.

LGD zrealizowała międzyregionalny projekt współpracy pod nazwą: *Siłownie Punktem Obszaru Rekreacji Turystycznej – SPORT* zrealizowany we współpracy z trzema LGD krajowymi – Lokalną Grupą Działania „Podkowa”, Lokalną Grupą Działania „Kraina Wielkiego Łuku Warty” i „Lokalną Grupą Działania – Przymierze Jeziorsko”. Głównym celem projektu było stworzenie wspólnej oferty turystyczno-rekreacyjno-sportowej o dużym zasięgu rozpoznawalności wraz z elementami innowacyjnymi, zwiększającej świadomość społeczną na temat zdrowego i aktywnego trybu życia. Rezultatami projektu było postawienie 37 siłowni plenerowych na terenie partnerskich LGD.

Na obszarze Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” powstało 10 siłowni. Dodatkowo każda LGD wykonała po jednym zadaniu uzupełniającym. LGD

zrealizowała usługę fotograficzną pokazującą walory turystyczne obszarów wszystkich partnerów projektu. Zaś partnerska LGD zrealizowała usługę i stworzyła QR kod, przypisany do wirtualnej mapy dzięki, której można sprawdzać lokalizację wszystkich 37 punktów aktywnego wypoczynku oraz obejrzeć zdjęcia i sprawdzać dojazd do siłowni. Kod QR wraz z dodatkowymi informacjami umieszczono na tablicy informacyjnej towarzyszącej każdej siłowni. Projekt wpływał na aktywizację mieszkańców, poprawę jakości życia, podniesienie atrakcyjności obszaru objętego projektem oraz przyczyniał się do rozwoju współpracy między partnerskimi LGD. Jednocześnie wpływał na rozpoznawalność LGD oraz budowanie marki.

6. Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze

Ocena wpływu na główny cel LSR (jeśli inny niż obszary poniżej)

Zakończenie wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju przypadnie na połowę 2024 roku. Obecnie można jedynie w przybliżeniu określić tendencje ponieważ nie da się przewidzieć, jakie wartości będą mieć wskaźniki za kilka lat. W strategii przewidywano, że nastąpi wzrost liczby mieszkańców, którzy zauważą poprawę jakości życia na obszarach wiejskich. W badaniach ewaluacyjnych opinie takie wyraziło 44% ankietowanych mieszkańców. W tych samych badaniach 29% respondentów potwierdziło wysoki poziom zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów i tyle samo określiło warunki rozwoju gospodarczego jako sprzyjające.

Powyższe dane zostały zgromadzone za rok 2021, a rozliczenie wskaźników oddziaływania musi nastąpić po rozliczeniu się ostatniego beneficjenta. Z ostatecznymi informacjami trzeba poczekać więc co najmniej do roku 2024.

CEL OGÓLNY 1	Poprawa jakości życia z uwzględnieniem rozwoju kultury, rekreacji i turystyki na obszarze LGD			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego I	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych sposób pomiaru
Wzrost liczby osób deklarujących poprawę jakości życia na obszarach wiejskich	Osoba	0	3500	Badania sondażowe mieszkańców z terenu LGD

CEL OGÓLNY 2	Rozwój potencjału społecznego i aktywizacja mieszkańców LGD			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego II	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2022 rok	Źródło danych sposób pomiaru
Wzrost liczby mieszkańców deklarujących zwiększenie aktywności społeczności lokalnej	Osoba	0	4800	Badania sondażowe mieszkańców z terenu LGD

CEL OGÓLNY 3	Tworzenie potencjału dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i tworzenie miejsc pracy			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego III	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2022 rok	Źródło danych sposób pomiaru
Wzrost liczby mieszkańców deklarujących rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	Osoba	0	800	Badania sondażowe mieszkańców z terenu LGD

Ocena wpływu na kapitał społeczny

Rozwój potencjału społecznego i aktywizacja mieszkańców były jednym z trzech głównych celów Lokalnej Strategii Rozwoju. Największy wpływ na budowanie kapitału społecznego ma realizacja grantów z EFS, których formuła mocno wpisuje się w strategię, skierowanych w

stronę organizacji pozarządowych, które zyskują w ten sposób nowe możliwości dla rozwijania swojej działalności. Część projektów grantowych realizowały także samorządy. Działania i inwestycje infrastrukturalne również, w sposób pośredni, wpływają na budowanie kapitału społecznego – doposażenie i modernizacja świetlic czy też lokalnych miejsc spotkań daje lokalnym społecznościom zaplecze do organizacji spotkań, których mieszkańcy regionu, zwłaszcza po długim okresie izolacji, wynikającej z pandemii, bardzo potrzebują.

Przedsiębiorczość

Drugim z nadrzędnych celów Lokalnej Strategii Rozwoju było tworzenie potencjału dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz tworzenie nowych miejsc pracy. Połowa funduszy pozostających w dyspozycji LGD była przeznaczona na wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz powoływanie nowych przedsiębiorstw. Nabory wniosków skierowane do przedsiębiorców spotkały się z ogromnym zainteresowaniem. Dla przedsiębiorców czasy pandemii nie były łatwym okresem, nic więc dziwnego, że zwłaszcza teraz potrzebują wszelkiego rodzaju wsparcia, a LGD takie wsparcie im może zaoferować. Z perspektywy rozwoju gospodarczego regionu lepiej sprawdza się wspieranie podejmowania nowej niż rozwoju funkcjonującej już działalności gospodarczej. Osoba, chcąc podjąć się działalności nie musi mieć wkładu własnego, zaś przy dofinansowaniu rozwoju minimalny wkład własny przedsiębiorcy wynosi 30%, co czasem stanowi barierę. Również większość beneficjentów, którzy wycofali się z realizacji projektów już na etapie gromadzenia dokumentacji to ci, którzy składali wnioski na rozwój działalności.

Turystyka i dziedzictwo kulturowe

Realizacja projektów związanych z rozwojem turystyki była wpisana w strategię jako jeden z aspektów celu dotyczącego poprawy jakości życia mieszkańców regionu. W kryteriach strategii nie było jednak osobnych preferencji dla turystyki, więc projekty wyłącznie i czysto turystyczne nie były realizowane, jednak obszar ten pojawiał się jako element różnych realizacji. W projektach grantowych, realizowanych przez beneficjentów samorządowych i społecznych, znalazło się wiele projektów związanych z zachowaniem dziedzictwa kulturowego, wiele z nich dotyczyło restauracji obiektów zabytkowych, znajdujących się często w opłakanym stanie. Dzięki realizacjom finansowanych z grantów mają one zostać udostępnione do zwiedzania dla turystów. W ramach projektów współpracy powstała sieć siłowni zewnętrznych, w pobliżu których pojawiły się tablice z QR-kodem, odsyłającym do informacji o regionie. Konsultacje z mieszkańcami regionu wskazują, że w przyszłości zaplanować działania skierowane na rozwój usług agroturystycznych, tak, by połączyć usługi turystyczne z promocją produktów lokalnych. Realizacja tego typu projektów będzie się cieszyć sporym zainteresowaniem potencjalnych beneficjentów. Dużą wartość dla realizacji celu zachowania dziedzictwa kulturowego mają

powstające ostatnio zagrody edukacyjne, dla projektowania nowych tego typu inwestycji również jest jeszcze duży potencjał.

Grupy defaworyzowane

Diagnoza grup defaworyzowanych podczas prac nad formułowaniem Lokalnej Strategii Rozwoju była celna, szczególnie młodzi ludzie chętnie brali udział w naborach wniosków. Działania LGD poprawiły sytuację osób z grup defaworyzowanych, wielu beneficjentów spośród przedsiębiorców zatrudniało do projektów w 100% osoby z grup defaworyzowanych. Spadek bezrobocia sprawił, że ta grupa nie była zbyt licznie reprezentowana, ale trudno przewidzieć, zwłaszcza ze względu na obecną sytuację w ekonomii, czy sytuacja pod tym względem nie ulegnie zmianie i nie pojawi się znów zapotrzebowanie na aktywizację bezrobotnych.

Innowacyjność

Innowacyjność stanowiła ważne kryterium wyboru projektów, była to innowacyjność dopasowana do lokalnych potrzeb. W wyniku stosowania tego kryterium do oceny wniosków w naborach na lokalnym rynku pojawiły usługi i obiekty wcześniej niedostępne na obszarze LGD.

Projekty współpracy

Projekt współpracy to bardzo dobre narzędzie działalności LGD, realizując taki projekt stworzyć coś większego, wykraczającego poza obszar LGD, np. szlak siłowni. Pojedynczy podmiot nie podołałby realizacji takiego przedsięwzięcia. Współpraca administracyjna i realizacyjna, choć wymagała dużo pracy i własnego wkładu funduszy, przebiegała bardzo dobrze i narzędzie się sprawdziło. Jednocześnie nawiązane zostały kontakty nie tylko między Lokalnymi Grupami Działania, ale także między objęte projektem gminami, które w ramach realizacji zostały wyposażone w atrakcyjny sprzęt służący rekreacji ich mieszkańców.

Ocena funkcjonowania LGD

Komunikacja i współpraca pomiędzy 10 gminami wchodzącymi w skład obszaru działania LGD przebiegała dobrze i bezproblemowo. Wzajemne wsparcie i komunikacja pomiędzy burmistrzami, wójtami a LGD były na najwyższym poziomie. Dzięki grantom jednostki samorządowe i organizacje pozarządowe ściślej i efektywniej między sobą współpracują. Przedsiębiorcy, którzy byli beneficjentami i rozpoczęli działalność dzięki grantom często utrzymują kontakt z LGD, choć nie zawsze działalność, którą podjęli, pokrywa się w pełni z obszarem zainteresowania LGD, i w takich sytuacjach ten kontakt zwykle się urywa. Dla usprawnienia procesów realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju należy zwiększyć nacisk na

działania informacyjne i promocyjne, bowiem nie zawsze pełna informacja o możliwościach LGD dociera do potencjalnych beneficjentów. Wydaje się, że ważniejsza czasem jest informacja bezpośrednia niż internetowa, często beneficjentami są osoby nieco wykluczone cyfrowo.

Ocena procesu wdrażania

W czasie realizacji strategii nie pojawiły się problemy natury finansowej czy rzeczowej. Niektóre źle skonstruowane przepisy (dotyczy to zwłaszcza projektów grantowych) utrudniały realizację zwłaszcza na początku, potem taka sytuacja już nie miała miejsca.

Procedury naborów wniosków na realizację projektów są jasne i klarowne, również procedury LGD nie są skomplikowane. Same formularze wniosków są czytelne, nie sprawiają problemów przy wypełnianiu, choć czasem wnioskodawcom przydaje się pomoc, której chętnie udzielają gminy. Kryteria oceny wniosków w naborach w większości sprawdzają się i pozwalają na wyłanianie dobrych projektów, część z nich jednak wymaga innego, ponownego sformułowania i uszczegółowienia. Zaplanowany i wpisany w strategię katalog wskaźników dobrze zdaje egzamin, jest adekwatny do podsumowywania projektów realizowanych w ramach wyznaczonych celów i zadań.

Wartość dodana podejścia LEADER

Dzięki funkcjonowaniu LGD wyłoniła się platforma do współpracy między samorządami a organizacjami działającymi w gminach czy sołectwach. Samorządowcy są chętni do współpracy międzygminnej, pomagają sobie w rozwiązywaniu trudnych sytuacji, informują się wzajemnie o możliwościach, jakie daje LGD. Potencjał wybudowany poprzez projekty różnego typu jest w sposób ciągły wykorzystywany, widać efekty tej współpracy. LGD o swoich działaniach informuje na stronie internetowej, a na miejscu każda realizacja opatrzona jest stosowną informacją na specjalnej tablicy. Działania LGD wpisują się w powstałą kilka lat temu diagnozę, odpowiadają na ważne potrzeby społeczności, choć teraz, po 7 latach, diagnozowane są też inne, nowe potrzeby. Satysfakcją napawać może fakt, że inwestycje infrastrukturalne realizowane na początku okresu, ciągle działają i są utrzymywane w dobrej kondycji przez lokalną społeczność. Działania zaplanowane przez LGD są komplementarne względem siebie, realizowane projekty łączą się i współgrają.

Dodatkowe pytania badawcze

Współpraca i komunikacja z pracownikami Urzędu Marszałkowskiego przebiega dobrze, potrafią oni w natłoku obowiązków poświęcić LGD swój czas i uwagę.

LGD wysoko ceni sobie możliwość współpracy i wymiany doświadczeń w ramach krajowej sieci LGD, gdzie łatwo można nawiązać potrzebny kontakt i zawsze liczyć na pomoc. Pod tym względem praca łódzkiej sieci oceniana jest o wiele gorzej.

7. Podsumowanie, wnioski i rekomendacje

Realizacja wskaźników strategii postępuje sukcesywnie. W związku z przedłużeniem okresu programowania nie można jeszcze mówić o zakończeniu prac nad wdrażaniem LSR. Na koniec 2021 roku jeszcze znaczące kwoty pozostały w kluczowych przedsięwzięciach. Nabory ogłoszone i zrealizowane w połowie 2022 roku znacząco poprawiły sytuację wykorzystania budżetu, ale z końcową oceną trzeba będzie poczekać na rozliczenie się ostatniego beneficjenta. Największym zagrożeniem jest obecnie wysoka inflacja i niepewność rynkowa. Czynniki te sprawiają, że wnioskodawcy zobowiązani są do realizacji operacji zaplanowanych w innych realiach ekonomicznych niż te, w których projekt powstawał. Głównym czynnikiem wpływającym na poziom realizowalności operacji jest długość procesu aplikowania, szczególnie części weryfikacji wniosków przez pracowników Urzędu Marszałkowskiego.

Powstanie i działanie LGD istotnie wpłynęło na relacje pomiędzy poszczególnymi sektorami. Samorządy angażują się w funkcjonowanie LGD. Współpraca i komunikacja są na wysokim poziomie. Składki przekazywane przez gminy w znaczący sposób ułatwiają realizację działań Stowarzyszenia. Z drugiej strony samorządy mogą liczyć na aktywizację działań oddolnych, wsparcie organizacji pozarządowych na swoim terenie oraz fundusze na budowę lub przebudowę małej infrastruktury niekomercyjnej. Organizacje pozarządowe są przedmiotem aktywizacji prowadzonej przez LGD. Dzięki grantom można było zrealizować oddolne inicjatywy. Przedsiębiorcy nie zawsze angażują się w działania LGD po rozliczeniu operacji. Wydatkowanie ponad połowy budżetu na wsparcie przedsiębiorczości powinno skutkować również wzrostem aktywności sektora gospodarczego w Stowarzyszeniu. Rekomendacją dla LGD jest stworzenie warunków do bardziej aktywnego uczestnictwa przedsiębiorców w społecznych działaniach LGD.

Wdrażanie i praktyczna realizacja większości zadań związanych ze strategią spoczywa na biurze LGD. Pracownicy ogłaszają nabory wniosków, organizują szkolenia dla wnioskodawców, udzielają doradztwa. To na pracownikach biura LGD spoczywa obowiązek dbałości o jakość składanych wniosków. Biuro zapewnia również realizację planu komunikacji, planu szkoleń, projektów współpracy czy projektów grantowych. Ocena tych działań jest bardzo wysoka, niezależnie od metody pomiaru ani grupy dokonującej oceny. Same pozytywne oceny wyrażają zarówno wnioskodawcy, beneficjenci jak i członkowie LGD. Doceniana jest sprawność działania, profesjonalizm, wiedza i doświadczenie, a także przyjazne podejście do odwiedzających biuro LGD. Dodatkowo trzeba zauważyć, że opinia o całym Stowarzyszeniu jest powiązana z ocenami biura. Wszystko to sprawia, że władze LGD powinny dołożyć wszelkich starań by docenić wysiłki pracowników biura i zapewnić im jak najlepsze warunki pracy.

Rada LGD jest organem, którego zadaniem jest wybór do realizacji najlepszych wniosków. Do realizacji tego celu służą lokalne kryteria wyboru operacji. Najwięcej wątpliwości członkowie Rady zgłaszali do kryteriów innowacyjności oraz ochrony środowiska. Definicje i reguły

operacyjne pozwalające właściwie ocenić zgodność wniosku z tymi kryteriami nie były dostatecznie precyzyjne. Wymuszona zmiana w kierunku dołączenia kryterium wykorzystania produktów rolnych zakłóciły dobrze zbalansowany katalog, a nie przyniosły oczekiwanej zmiany. Ważne jest by LGD w ciągły sposób monitorowała jakość kryteriów i w razie konieczności wprowadzała konieczne zmiany. Rada oprócz swej podstawowej funkcji pełni też rolę społeczną w Stowarzyszeniu. Reprezentuje wszystkie sektory i wszystkie gminy, a zarazem jest reprezentantem LGD na swoim terenie. Władze LGD powinny wspierać członków Rady szkoleniami nie tylko w wymiarze ściśle profesjonalnym ale również związanymi z pełnioną dodatkową rolą społeczną.

LGD spełnia wszystkie wymogi dotyczące sprawnej realizacji planu komunikacji, działań aktywizujących i promocji wytworzonego potencjału rozwojowego. Do jeszcze sprawniejszego i efektywniejszego działania z pewnością przydałoby się pełniejsze wykorzystanie narzędzi dostępnych w ramach portali społecznościowych. Wiedząc jak wiele osób na co dzień korzysta z tego typu aplikacji trudno pominąć tak istotną okazję do poszerzenia spektrum odsiadania i komunikowania się z mieszkańcami obszaru objętego LSR. Pierwszy krok w postaci reaktywacji profilu wymaga zaangażowania i systematyczności w prowadzeniu profilu atrakcyjnego dla mieszkańców.

Wdrażanie strategii utrudnione jest przez biurokrację. O ile LGD nie ma poważniejszych problemów z procedurami to wnioskodawcy negatywnie odnosili się do ich jakości, przede wszystkim z perspektywy ich obszerności. Dużo negatywnych opinii zebrały również wnioski, biznesplan, ilość załączników czy brak elektronicznych formularzy wniosków zmuszający do korzystania z niedostosowanego Excela. Drugim problemem biurokratycznym jest długość procedury aplikacyjnej. Po stosunkowo szybkiej ścieżce oceny i wyboru przez LGD następuje długotrwała procedura weryfikacji w Urzędzie Marszałkowskim. Wnioskodawcy zwracali również uwagę na dysproporcję pomiędzy kilkumiesięcznym czasem jaki ma do dyspozycji urząd, a późniejszym terminem dostarczenia uzupełnień. Same uzupełnienia i ich szczegółowość również są przedmiotem krytyki. Po stronie LGD wymagana jest dokumentacja, której przygotowanie sprawia, że pracownicy mają mało czasu na działania aktywizacyjne i animacyjne skierowane do mieszkańców. Rekomendacja odbiurokratyzowania nie może być pominięta w ewaluacji, mimo, że tylko w niewielkim stopniu dotyczy Stowarzyszenia.

Ewaluacja końcowa wymagała od wszystkich członków Stowarzyszenia wyjątkowej pracy. Krótki czas realizacji badań sprzyjał kumulowaniu działań. Niemniej wsparcie i zaangażowanie władz LGD, pracowników i członków LGD zapewniło sukces realizacji wszystkich założonych działań. Na koniec należy jeszcze raz podziękować wszystkim, którzy wnieśli wkład w powstanie tego opracowania, czy to poprzez przygotowanie dokumentów, zestawień, uczestnictwo w wywiadach grupowych i indywidualnych, czy też poprzez wypełnianie anonimowych ankiet.

8. Spis tabel i wykresów

Wykresy

Wykres 1. Procent ankiet z poszczególnych gmin.....	12
Wykres 2. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?	21
Wykres 3. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnich latach (od 2016 roku) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?	21
Wykres 4. Ocena gminy na wymiarach	22
Wykres 5. Opinie na temat zaangażowania w funkcjonowania gminy.....	23
Wykres 6. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?	24
Wykres 7. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?	24
Wykres 8. Powody zmiany miejsca zamieszkania	25
Wykres 9. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?	25
Wykres 10. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?.....	26
Wykres 11. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?	26
Wykres 11. Czy Pan/i zdaniem szkolenia, spotkania, festyny cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?	27
Wykres 12. Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności?.....	28
Wykres 13. Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania?	29
Wykres 14. Proszę ocenić funkcjonowanie Biura LGD	29
Wykres 15. Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD	30
Wykres 16. Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania?	31
Wykres 17. Który z kanałów przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD byłby dla Pani/Pana najbardziej odpowiedni?.....	32
Wykres 18. Skąd, przede wszystkim, czerpie Pan(i) informacje o potrzebach mieszkańców?	32

Wykres 19. Czy nabory wniosków ogłaszane przez LGD odpowiadały na potrzeby mieszkańców?	33
Wykres 20. Czy Pana(i) zdaniem środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie (z korzyścią dla społeczności)?	33
Wykres 21. Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich są przyjazne dla Państwa?	34
Wykres 22. Czy zna Pan/i Lokalną Grupę Działania Ziemia Wieluńsko - Sieradzka?	38
Wykres 23. Realizacja finansowa w PLN	41

Tabele

Tabela 1. Ludność ogółem	14
Tabela 2. Saldo migracji w ruch wewnętrznym i zewnętrznym	14
Tabela 3. Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem	15
Tabela 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego	16
Tabela 6. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	16
Tabela 7. Podmioty gospodarki narodowej ogółem	17
Tabela 8. Podmioty wpisane do REGON na 10 tys. ludności	18
Tabela 9. Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	18
Tabela 10. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	19
Tabela 12. Bezrobotni zarejestrowani ogółem	20
Tabela 12. Doradztwo w liczbach	35
Tabela 13. Szkolenia	35
Tabela 14. Posiedzenia Zarządu i Rady LGD	37
Tabela 15. Postęp rzeczowy – stan na 31.12.2021 r.	39

9. Aneksy tworzone w toku realizacji badania

Narzędzia badawcze

9.1. Scenariusz wywiadu pogłębionego z wnioskodawcami/beneficjentami:

1. Jak wnioskodawca dowiedział się o konkursie, skąd pochodzi wiedza o LGD i jak jest ona znacząca;
2. Pomysł na projekt - skąd pochodził, czy ktoś pomagał w konceptualizacji, czy wynajmowano firmę lub osobę do pomocy w opracowaniu wniosku;
3. Zakres pomocy ze strony LGD, doświadczenia związane z doradztwem;
4. Znajomość wniosku i procedury, trudności z wypełnianiem wniosku;
5. Ocena wniosku w LGD, doświadczenia i opinie o kryteriach oraz ocenie przez Radę LGD;
6. Proces administracyjny po dokonaniu wyboru operacji do dofinansowania;
7. Ogólna ocena kontaktów z LGD w czasie opracowania wniosku, oceny i wyboru oraz realizacji
8. Podejście kontrfaktyczne: czy jeszcze raz spróbowałby wnioskować do LGD;
9. Podejście kontrfaktyczne: czy zrealizował pomysł mimo braku dofinansowania (dla osób, które nie uzyskały dofinansowania)
10. Podsumowanie i ogólne opinie o trudnościach i dobrych stronach procesu.

9.2. Scenariusz wywiadu pogłębionego z przedstawicielami gmin:

1. Czy w Pana/Pani gminie ludzie są aktywni. Czy jest dużo organizacji pozarządowych?
  - a. Czy działania LGD w jakiś sposób wpływają na rozwój aktywności społecznej mieszkańców (kapitału społecznego)?
2. Czy ludzie są w tej gminie przedsiębiorczy. Czy dla rozwoju obszaru lepsze są środki na podejmowanie czy na rozwój działalności gospodarczej?
3. A jak już rozmawiamy o ludziach, którzy tu mieszkają. W jakiej grupie należałoby szukać ludzi, którzy sobie nagorzej radzą. Takich którzy wymagają najpilniejszej pomocy? (młodzież, seniorzy, niepełnosprawni)
4. Jeśli chodzi o kulturę i turystykę. Czy działania LGD jakoś wpłynęły na rozwój obszaru w tej dziedzinie?
5. Przejdźmy teraz do tego jak działa LGD. Jak wygląda komunikacja i współpraca pomiędzy gminami a LGD.
6. Czy ta współpraca pozwala działać efektywnie? Jak duży wpływ na to co robi i jak działa LGD mają władze gmin partnerskich?
7. Czy LGD dobrze widać w gminach. Czy pojawia się na dożynkach, organizuje konkursy, wyjazdy. Czy mieszkańcy wiedzą, że taka organizacja działa tu na obszarze.
8. W czym należałoby szukać największej zalety istnienia LGD?
9. Czy jest coś co można by poprawić w działaniach LGD?

9.3. Ankieta kierowana do wnioskodawców, beneficjentów i członków LGD

Ocena funkcjonowania LGD

Szanowni Państwo,

głównym celem funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania była realizacja wspólnie opracowanej z Mieszkańcami (Państwem) Lokalnej Strategii Rozwoju. Strategia ta realizowana jest przez szereg działań własnych LGD oraz Państwa projekty finansowane w ramach programu PROW.

W ramach podsumowań realizacji programu oraz wypełniając zapisy zawarte w LSR przygotowaliśmy ankietę, o której wypełnienie Państwa prosimy. Zarówno podczas tworzenia dokumentu jak i teraz Państwa zdanie jest dla nas niezmiernie istotne.

Prezes LGD

1. Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania? LGD działa:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Bardzo dobrze
2. Raczej dobrze
3. I dobrze i źle
4. Raczej źle
5. Bardzo źle
6. Trudno powiedzieć

2. Proszę ocenić funkcjonowanie Biura LGD

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam
1.	Godziny pracy biura LGD są dogodne dla klientów				
2.	Strona internetowa zawiera aktualne informacje				

3.	Odpowiedzi na wiele pytań można uzyskać telefonując do biura LGD				
4.	Łatwo umówić się na spotkanie z pracownikami biura LGD				

3. Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam
1.	Pracownicy mają wiedzę odpowiednią do wykonywanej pracy				
2.	Pracownicy z zaangażowaniem wykonują swoje obowiązki				
3.	Pracownicy udzielają rzetelnych informacji i porad				
4.	Pracownicy są mili i uprzejmi				

4. Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania? **Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 najważniejsze kanały pozyskiwania informacji**

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Bezpośrednie kontakty z Władzami LGD
2. Bezpośrednie kontakty z pracownikami Biura
3. Walne zebranie członków
4. Oficjalna strona internetowa LGD
5. Newsletter ze strony LGD
6. Informacje wysyłane pocztą elektroniczną (e-maile)
7. Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w miejscowościach na terenie LGD
8. Portale społecznościowe
9. Ulotka informacyjna rozpowszechniana na obszarze LGD
10. Szkolenie dla potencjalnych beneficjentów

11. Informacja bezpośrednia w siedzibie (biurze) LGD
12. Inne sposoby. Jakie? .....

5. Który z kanałów przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD byłby dla Pani/Pana najbardziej odpowiedni? **Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.**

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Ankieta papierowa
2. Ankieta elektroniczna
3. Kontakt bezpośredni z przedstawicielem LGD
4. Kontakt mailowy
5. Kontakt telefoniczny
6. Kontakt poprzez portal społecznościowy (np. czat z pracownikiem LGD)
7. Panel dyskusyjny po zakończeniu szkoleń i spotkań (możliwość zadawania pytań, zgłaszania uwag)
8. Inny, jaki? .....

6. Skąd, przede wszystkim, czerpie Pan(i) informacje o potrzebach mieszkańców? **Proszę wskazać nie więcej niż 3 najważniejsze źródła.**

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Z własnego doświadczenia
2. Z rozmów z mieszkańcami
3. Z rozmów z samorządowcami, członkami organizacji pozarządowych itp.
4. Z mediów (lokalna prasa, telewizja, radio)
5. Z Internetu (portale, wortale, fora dyskusyjne)
6. Z badań społecznych i analiz gospodarczych
7. Z innych źródeł (jakich?) .....

7. Czy konkursy ogłaszane przez Lokalną Grupę Działania odpowiadały na potrzeby mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Idealnie wpisywały się w potrzeby mieszkańców
2. W większości przypadków wpisywały się w potrzeby mieszkańców

3. Często miały się z potrzebami mieszkańców
4. Prawie w ogóle nie odpowiadały na potrzeby mieszkańców
5. Trudno powiedzieć

8. Czy Pana(i) zdaniem środki finansowe uruchamiane przez Lokalną Grupę Działania zostały wydane efektywnie (z korzyścią dla społeczności)?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Zdecydowanie nie
5. Trudno powiedzieć

9. Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich są przyjazne dla Państwa?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak
2. Nie
3. Nie mam zdania

10. Jeśli nie to co należałoby zmienić?

Proszę odpowiedzieć własnymi słowami.

11. Czy należy Pan/Pani do którejkolwiek z poniższych grup?

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Osoby 50+
2. Osoby bezrobotne
3. Osoby o niskich kwalifikacjach które nie uzyskały średniego wykształcenia

4. Osoby do 29 r.ż.

5. Żadne z powyższych

12. W której gminie Pan(i) mieszka?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Gmina Biała

2. Gmina Wieluń

3. Gmina Ostrówek

4. Gmina Czarnożyły

5. Gmina Mokrsko

6. Gmina Skomlin

7. Gmina Brzeźnio

8. Gmina Brąszewice

9. Gmina Złoczew

10. Gmina Wróblew

13. Płeć

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Kobieta

2. Mężczyzna

14. Do jakiej kategorii wiekowej może się Pan(i) zaliczyć?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. mam mniej niż 18 lat

2. od 18 do 30 lat

3. od 31 do 40 lat

4. od 41 do 50 lat
5. od 51 do 60 lat
6. mam więcej niż 60 lat

15. Jestem:

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Rolnikiem
2. Członkiem organizacji społecznej (stowarzyszenie, fundacja, związek zawodowy, klub sportowy)
3. Przedsiębiorcą
4. Ze środowiska (grupy) bez osobowości prawnej (koło gospodyń wiejskich, zespół ludowy, koło wędkarskie, koło hobbystów i inne)
5. Reprezentantem podmiotu z sektora publicznego (gmina, dom kultury, zakład opieki zdrowotnej)
6. Żadne z powyższych

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

9.4. Ankieta kierowana do mieszkańców obszaru LGD

Poziom satysfakcji mieszkańców

Zapraszamy Państwa – mieszkańców naszego regionu do wyrażenia opinii na temat warunków życia w naszej gminie. Ankieta jest anonimowa a jej wyniki posłużą wyłącznie temu, aby dostosować Lokalną Strategię Rozwoju do potrzeb mieszkańców i regionu.

1. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak
3. Trochę tak/trochę nie

4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

2. 2. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnim roku warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak
3. Trochę tak/trochę nie
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

3. Jak obecnie ocenia Pan/i swoją gminę pod względem:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie mam zdania
1.	Atrakcyjności turystycznej						
2.	Promocji dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych i turystyki						
3.	Infrastruktury i oferty kulturalnej						
4.	Infrastruktury i oferty sportowej i rekreacyjnej						
5.	Infrastruktury drogowej						
6.	Zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów						
7.	Tożsamości mieszkańców z regionem						

8.	Działań i usprawnień na rzecz osób niepełnosprawnych						
9.	Działań na rzecz bezrobotnych						
10.	Działań na rzecz osób przed 34 rokiem życia						
11.	Działań na rzecz osób po 50 roku życia						
12.	Działań na rzecz kobiet						
13.	Możliwości zatrudnienia poza rolnictwem						
14.	Sprzyjających warunków dla przedsiębiorców i prowadzenia firmy						

4. Proszę ustosunkować się do poniższych stwierdzeń:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	nie wiem
1.	Uczestniczę w wydarzeniach organizowanych w gminie (kulturalnych, rekreacyjno-sportowych, obchodach świąt etc.)					
2.	Biorę udział w przygotowywaniu gminnych wydarzeń (sam(a) albo w ramach grupy, do której należę)					
3.	Należę do stowarzyszenia/organizacji pozarządowej (stowarzyszenie, fundacja)					
4.	Należę do nieformalnej grupy społecznej (koła gospodyń etc.)					
5.	Mam możliwość, by wypowiadać się na temat ważnych zagadnień (dotyczących gminy i mojej miejscowości)					
6.	Jestem członkiem rady/komitegu (np. w szkole, klubie sportowym, przedsiębiorstwie)					

7.	Znam najważniejsze fakty historyczne dotyczące mojej miejscowości/gminy					
8.	Potrafię wskazać najważniejsze atrakcje turystyczne w okolicy					
9.	Na terenie mojej gminy mogę rozwijać się zawodowo					
10.	W mojej gminie powstaje wiele firm					
11.	W mojej gminie chętnie inwestują przedsiębiorcy					
12.	Na terenie mojej gminy są sprzyjające warunki dla turystów i osób przyjezdnych					

5. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak
3. Trochę tak/trochę nie
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

6. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. tak
2. nie

7. Jakie są powody?

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Trudny dostęp do edukacji
2. Trudny dostęp do instytucji kultury

3. Utrudniony dostęp do placówek opieki nad dziećmi
4. Brak perspektyw zawodowych
5. Powody osobiste/ rodzinne
6. Inne (jakie?) .....

8. 6. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak często
2. Tak, czasem
3. Trudno powiedzieć
4. Nie

9. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak
2. Ani tak, ani nie
3. Nie

10. 8. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak często
2. Tak, czasem
3. Trudno powiedzieć
4. Nie

11. Czy Pana/i zdaniem projekty te cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak
2. Trudno powiedzieć
3. Nie

12. Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności? (Prosimy o zaznaczenie „x” trzech najważniejszych)

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Promocja obszaru, dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych, turystyki
2. Infrastruktura i oferta kulturalna
3. Infrastruktura i oferta sportowa i rekreacyjna
4. Infrastruktura społeczna (świetlice, miejsca spotkań)
5. Infrastruktura drogowa
6. Aktywność społeczna mieszkańców (zaangażowania w sprawy lokalne)
7. Działania wzmacniające tożsamość mieszkańców z regionem
8. Działania wynikające z inicjatywy mieszkańców
9. Warunki życia osób niepełnosprawnych
10. Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych
11. Zwiększenie liczby miejsc pracy poza rolnictwem
12. Działania umożliwiające podjęcie pracy przez osoby przed 34 rokiem życia
13. Działania umożliwiające podjęcie pracy przez osoby po 50 roku życia
14. Działania umożliwiające podjęcie pracy przez kobiety
15. Działania ułatwiające założenia i prowadzenia działalności gospodarczej

13. Czy zna Pan/i Lokalną Grupę Działania Ziemia Wieluńsko - Sieradzka?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak znam, słyszałam/em
2. Nie znam, nie słyszałam/em

14. W jaki sposób dowiedział się Pan/i o Lokalnej Grupie Działania?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. od znajomych, sąsiadów
2. w instytucji (urząd, szkoła)
3. z lokalnej prasy
4. widziałem/am działania LGD
5. uczestniczyłem/am w działaniach LGD/ brałem/am udział w projekcie

15. Status na rynku pracy:

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Osoba (fizyczna, prawna lub inna) prowadząca działalność gospodarczą
2. Zatrudniony/a w rolnictwie
3. Zatrudniony/a poza rolnictwem
4. Uczący się/studiujący
5. Osoba bezrobotna
6. Inny typ, jaki? .....

16. Płeć:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Kobieta
2. Mężczyzna

17. Niepełnosprawność:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Osoba niepełnosprawna, posiadająca orzeczenie o niepełnosprawności
2. Osoba pełnosprawna

18. Wykształcenie:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. podstawowe

2. zasadnicze zawodowe
3. średnie
4. policealne
5. licencjat, inżynier
6. wyższe magisterskie
7. inne

19. Wielkość gospodarstwa rolnego:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. nie posiadam gospodarstwa rolnego
2. do 5 ha
3. 6-10 ha
4. 11-20 ha
5. 21-50 ha
6. >50 ha

20. Wiek

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. mniej niż 18 lat
2. 18 do 24 lat
3. 25-34 lat
4. 35-50 lat
5. >50 lat

21. Miejsce zamieszkania:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Gmina Biała
2. Gmina Wieluń
3. Gmina Ostrówek
4. Gmina Czarnożyły
5. Gmina Mokrsko
6. Gmina Skomlin
7. Gmina Brzeźnio
8. Gmina Brąszewice
9. Gmina Złoczew
10. Gmina Wróblew
11. Inna gmina

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

9.5. Scenariusz zogniskowanego wywiadu grupowego

1. Wprowadzenie
  - a. Przedstawienie moderatora, opisanie celu badania, anonimowości uzyskanych odpowiedzi, konieczność nagrywania wywiadu z uwagi na późniejszą analizę wyników
2. Ocena wpływu na kapitał społeczny
  - a. Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
  - b. W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?
3. Przedsiębiorczość
  - a. W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
  - b. Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?
4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe
  - a. W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
  - b. W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?
5. Grupy defaworyzowane
  - a. Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
6. Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
  - a. Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?
7. Innowacyjność
  - a. W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?
  - b. Jak można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?
8. Ocena funkcjonowania LGD
  - a. Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwala na efektywną i skuteczną realizację LSR?
  - b. Jak jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
  - c. Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?
9. Zakończenie spotkania

Czas trwania 120 minut